

Nas tednik

Kronika

kulturno - politično glasilo

svetovnih in domačih dogodkov

LETO XII./ŠTEVILKA 13

CELOVEC, DNE 31. MARCA 1960

CENA 2.— ŠILINGA

Zaupamo vase in v pravico!

Sodobno življenje s svojimi dnevnimi vprašanji vsakogar močno zaposluje. Brez dvoma so ta vprašanja važna in — kar je še pomembnejše — zahtevajo skoraj vedno takojšnjo rešitev. Kljub temu pa je treba, da od časa do časa naš splošni položaj vsestransko premostimo ter ga podvržemo globlji presoji. To toliko bolj velja za burna leta povojnega časa, ko je bilo treba vse graditi na novo.

Središče slovenskih organizacij na Koroškem je bilo skozi desetletja v Mohorjevi hiši v Celovcu. Kdorkoli je vstopil prva leta po drugi svetovni vojni v to hišo, je videl vsepovsod razvaline, v kolikor pa so bili prostori poslopja uporabni, so bili zasedeni od Angležev. Skoraj ni bilo izgleda, da bi mogla ta hiša v doglednem času spet služiti svojemu prvotnemu namenu. In vendar se je našel krog duhovnikov in laikov, ki je veroval v prerojenje Mohorjeve družbe. Začela so se pogajanja, storjeni so bili nešteti koraki pri zasedbenih in državnih oblasteh, ruševine so izginile, hiša se je začela prazniti, bila je obnovljena in zopet na razpolago koroškim Slovincem in njih organizacijam. A ne samo to.

V tej hiši si je uredila Mohorjeva družba spet svojo tiskarno, poživila je založniško delovanje, navezala stike s svojimi nekdanjimi udi, si pridobila veliko zaupanje med Slovenci po svetu ter je tako postala spet matica, ki povezuje svoje otroke v veliko družino mohorjanov. Udje so začeli dobivati svoje redne knjižne darove, zanimanje za slovensko branje je začelo rasti, vedno širši je postal krog naročnikov slovenskih publikacij, a tudi sodelavcev.

Odborniki Mohorjeve družbe pa so snovali naprej. Treba je bilo misliti na dijaško mladino, ki ni imela svojega doma v Celovcu. Poskrbeli ji ga je Mohorjeva, tako fantom kot dekletom. Celotno nekdanji »Hotel Trabesinger«, v katerega izpraznitev skoraj nobeden ni več verjel, je danes na razpolago mladini. Naše matere in očete sedaj ne skrbi več, kje bodo njih otroci med šolskim letom stanovali. Vedo, da je zanje v domovih Mohorjeve družbe pri častitih sestrah in prefektih-duhovnikih dobro poskrbljeno. Če prihajaš sedaj v Mohorjevo hišo, se ti vzradosti oko ob pogledu na novo generacijo, ki dorašča tu in se vzgaja za bodočnost.

In če se vprašamo, kako je to mogoče, da je Mohorjeva družba vse to zmogla, kar se je ustvarilo po letu 1945, potem je odgovor samo eden: Delo je zgrajeno na lastnih žrtvah in molitvi, ki je prinesla blagoslov božji.

Poživilo pa se je tudi naše prosvetno delo. Prosvetna društva, igralske družine in pevski zbori so začeli prirejati redne nastope. Prireditve so bile vedno bolj in bolj obiskane. Danes pa smo s prosvetnim delom hvala Bogu že tako daleč, da skoraj ne mine nedelja brez igre, pevskega nastopa ali predavanja. Od septembra do konca marca je bilo samo v okviru »Krišćanske kulturne zveze« 120 kulturnih prireditev, katerih se je udeležilo 15.000 oseb.

A tudi literarno življenje se je med koroškimi Slovenci po drugi svetovni vojni začelo ugodno razvijati. Pri kulturnem mesečniku »Vera in dom« sodeluje dvajset stalnih sodelavcev, med njimi domači pesniki in pisatelji, ki gojijo z veliko ljubeznijo v romanah, novelah, povestih, črticah in pesmih svojo materino govorico, v dokaz, da nismo suha, ampak zelena veja na narodnem drevesu. Podobno poslanstvo vrši med nami vrsta drugih uglednih slovenskih publikacij, ki prihajajo iz tedna v teden v naše družine. Koliko požrtvovalnega in tihega dela je skritega za vsakim

Afrika v ognju

Izvršitev zakona, ki določa, da morajo v Južni Afriki vsi črnici nositi vselej pri sebi posebne izkaznice ter da jim je prepovedan dostop v določene predele, ki so namenjeni samo za belce, je izzvala ondi krvave nemire, ki so zahtevali 80 žrtev.

Sedanja južnoafriška nacionalistična stranka, ki ima vladno večino, je namreč že pred nekaj leti začela izvajati strogo politiko ločitve med belimi in črnici. Njeno geslo je »Apartheid« ali ločitev. To pa izvaja tako, da so vsa boljša zemljišča pridržana belcem, prav tako so v mestih gotovi mestni predeli prepovedani črnem, ki imajo kvečjemu pravico, da kot industrijski delavci, rudarji in hišni služabniki delajo za belce. Črnski delavci so poleg tega znatno slabše plačani kot beli, ki opravljajo isto delo. Najtežja dela so pa sploh »pridržana« črnem. Prvi znak bližajoče se katastrofe je bila mirna demonstracija okrog 20.000 zamorcev, povečini tovarniških delavcev, ki so se minuli teden bili zbrali v industrijskem mestu Sharpeville pred policijskim ravnateljstvom, da se »sami prijavijo« zaradi prestopka proti zakonu, ker so namreč odklonili nošnje že omenjene legitimacije. Nenadoma je policija otvorila ogenj iz pušk in brzostrelka črnsko množico. V krvavih mlakah je obležalo 80 črncev, več sto pa jih je bilo ranjenih. Vlada, ki ji načeluje nacionalist burski Werwoerd trdi, da so zamorci začeli prvi streljati, čudno pa je pri tem le to, da ni bil noben policist ne mrtev in ne ranjen.

Črnska delavska organizacija pa je obdolžila policijo, da je streljala na neoborožene ljudi, nakar je policija voditelj črncev zaprla. Kljub pozivu vlade na prebivalstvo, da se naj mirno zadrži, se je tako belega kot črnega prebivalstva pola-

stila panika. Belci so začeli na veliko kupovati orožje, črnske množice pa so začele pleniti in požigati. Iz vse dežele prihajajo poročila o požigih policijskih stražnic, cerkva in celo misijonskih postaj kljub temu, da so se tako katoliški kot tudi protestantski škofje ostro obsodili vladno politiko zapostavljanja črncev.

Dogodki v Južni Afriki so izzvali ogorčenje po vsem svetu in enoglasno je obsojanje južnoafriške vlade, ki je s svojimi ukrepi izzvala siloviti črnski upor. Ta teden se bo sestal Varnostni svet Združenih narodov, da razpravlja o dogodkih v Južni Afriki, ki so težko prizadeli svetovni mir, kajti jasno je, da se bo uporno gibanje razširilo na celotni črni kontinent.

Južna Afrika je gospodarsko gotovo najbolj napreden del afriškega kontinenta. Že v 17. stoletju so se ondi začeli naseljevati holandski kmetje imenovani »Buri« ter na rodovitnih ravninah ustanovili državi Oranje in Transvaal. Po odkritju bogatih diamantnih in zlatih ležišč so začeli siliti v deželo Angleži, kar je končno dovedlo do znamenite burske vojne, v kateri so Angleži leta 1902 premagali Bure pod vodstvom generala Krugerja. Vendar so nekaj let Angleži novoosvojeni koloniji pod imenom Združena južna Afrika dali položaj samoupravnega dominiona (leta 1910). Kljub priseljevanju Angležev pa so potomci Burov ostali najmočnejša bela skupina prebivalstva in njihova stranka »nacionalistov« je leta 1948 dobila večino. Od takrat je začela izvajati politiko »apartheida«, ki je privedla do sedanjih nemirov. Danes ima Južna Afrika skupno 14 milijonov prebivalcev, od katerih so 3 milijoni belcev, 9 milijonov črncev, povečini plemena Bantu, ostanek pa so mešanci.

'Bolne' bolniške blagajne se zdravijo na račun bolnikov

V zadnjem trenutku je bil na »najvišji« vladni ravni dosežen sporazum o »ozdravitvi« finančno »bolnih« bolniških blagajn in tako verjetno odvrnjen nastop »brezpogodbene stanja« ali praktične ukinitve zdravstvenih služb bolniških blagajn, s katero so grozili zdravniki, ako ne dobe zvišanih honorarjev. Sporazum je bil dosežen v pogajanjih med obema koalicijskima strankama — kot ponavadi na račun zavarovancev, ki pri pogajanjih seveda niso imeli nobene besede. Na sestanku med zveznim kanclerjem ing. Raabom, finančnim ministrom Kamitzom in načelnikom dr. Gorbachom s strani OeVP ter socialnim ministrom Prokschem, zunanjim ministrom Kreiskyjem ter predsednikom Osrednje delavske organizacije Olahom s strani SPOe je bilo dogovorjeno, da bo zvišana gornja mejna osnova za obvezne prispevke od 2400 na

3000 šil. mesečno, pri čemer je bilo tudi dogovorjeno, da bo moč to mejo v primeru potrebe pomakniti še više. Nadalje je bil odstotek najvišjih prispevkov za delavce povečan od 7 na 7,3 procenta, za nameščence pa od 4,5 na 4,8 procenta. Prispevki rentnikov so bili tudi zvišani od 8,2 na 8,7 odstotka. Domenjenih je bilo še nekaj drugih manjših povišanj, dočim je bila pristojbina za bolniške listke odpravljena. Omenjene spremembe bodo stopile v veljavo s 1. majem 1960. Predvidoma bodo prinesle bolniškim blagajnam novih 300 milijonov šil., ki bodo povečini šli za zvišane honorarje, katere zahteva družno vseh 6000 avstrijskih zdravnikov, ki delajo za bolniške blagajne. Med zavarovanci je ta kompromis obeh vladnih strank na račun malih ljudi izzval precejšnje nezadovoljstvo. Se pač vidi, da so volitve že mimo.

listom! Koliko dobrega prihaja ravno po njih v naše domove!

Veliko smo koroški Slovenci žrtvovali v preteklih letih tudi za šole, kjer se vzgaja kmečka mladina. Z njo, ki je glavni stebel naroda, in s krogom fantov in deklet, ki se šolajo na slovenski gimnaziji, verujemo v bodočnost našega rodu, saj je v jedru zdrav in še prežet z narodnim idealizmom.

Posebej pa je treba omeniti še eno področje, to je narodno-politično delo. Po zloemu nacizmu smo se koroški Slovenci znašli ob porušenih narodno-političnih ustanovah in udje našega naroda, so bili razpršeni na vse strani. Ko so bile za silo zacementirane najhujše rane nacističnega nasilja ter neposrednega povojnega vrveža, je bilo obnovljeno smotno narodno politično delo, ki je slonelo izključno na neporušljivi veri našega ljudstva in naših javnih

delavcev, da je pravica na naši strani in da pripada tudi našemu narodu boljša bodočnost. Nosilec naše narodno-politične volje je bil od svoje ustanovitve naprej Narodni svet koroških Slovencev in njegovo tiskano glasilo. Če kljub vsem težavam, zapostavljanjem in nasprotovanjem danes nesporni znaki pričajo, da je volja našega ljudstva do samobitnega narodnega življenja neuničljiva ter to sprejema ves civilizirani svet na znanje, je to sad njegovega prizadevanja.

Vera vase je omogočila vse to, kar smo si koroški Slovenci po drugi svetovni vojni iz nič ustvarili. Vase veruje slovenski narod že nad tisoč let. Boril se je in obstal je iz lastne moči. Tudi v bodoče se bo ohranil pri življenju le v kolikor bo v njem samem volje do življenja. In v to verujemo, zato bomo z veseljem in ponosom nadaljevali začeto delo, zvesti veri in domu.

Minister dr. Drimmel je odgovoril

Prosvetni minister dr. Drimmel je s pismom z dne 21. marca odgovoril na vrsto točk, katere so v pismeni in ustmeni obliki iznesli predstavniki koroških Slovencev ob svojem zadnjem obisku na Dunaju. Glede večine pokrenjenih vprašanj ugotavlja prosvetni minister, da pripada vrhovno šolsko nadzorstvo sicer njemu, vendar je dolžnost deželnega šolskega sveta, da glede konkretnih vprašanj izdela predloge za ureditev. Slovenski predstavniki bodo pri deželnem šolskem svetu storili ustrezne korake.

- K R A T K E V E S T I -

Obširen članek o koroških Slovencih pri naša »Deutsche Tagespost«, ki izhaja v Würzburgu. Vseskozi objektivno poročilo dunajskega dopisnika tega velikega zapadno-nemškega katoliškega dnevnika ugotavlja, da »so Slovenci v zadnjih desetletjih, treba je reči v zadnjem stoletju bili izpostavljeni pomembnemu, ki ograža njihov narodnostni obstoj«. Ugotavlja nadalje, da se to pomembovanje vrši pogosto s pomočjo očitnega gospodarskega in političnega pritiska, kateremu so izpostavljeni manj premožni sloji, predvsem kmečki in gozdni delavci. Pisec se naslanja na podatke nedavne časnikarske konference slovenskih predstavnikov na Dunaju ter navaja med drugim, da slovenski gimnazijci v Celovcu nimajo lastnega telovadišča, ker jim nemški »Turnvereine« prepoveduje uporabo svojega športnega prostora, in ogorčeno pristavlja: »In to se dogaja sredi 20. stoletja!«

Velike povodnji so povzročile neprecenljivo škodo v dolini reke Jaguaribe, ko so morali nanaglo izpustiti 200 milijonov kub. m. vode iz rezervarja za elektrarno pri Orosu, kajti v betonskem jezu so zazijale široke razpoke. Tako so v zadnjem trenutku preprečili katastrofo, kot se je nedavno pripetila pri južnofrancoskem mestu Frejus. Oblastem je uspelo prebivalstvo prizadetih krajev pravočasno spraviti na varno. Izpraznjenih je bilo 7 mest in 22 vasi.

Skladišče škotskega žganja je eksplodiralo v pristanišču Glasgow na Škotskem, ki je med drugim tudi glavna izvozna luka za najbolj sloviti proizvod Škotske, žganje »whisky«. Eksplozija in potem sledeči požar sta uničila 1,8 milijona litrov whiskyja, kopice tobakovih bal in drugega blaga v skupni vrednosti 700 milijonov šil. Pri nesreči je izgubilo življenje 14 oseb, med temi 14 gasilcev. Eksplozija je bila tako silovita, da je streho odpihnila kot da bi bila bukov listič. To dokazuje, da je bil whisky pristen in ne krščen.

F. Wedenig deželni glavar Nova deželna vlada

Na prvem zasedanju novoizvoljenega deželnega zbora je bil včeraj ob navzočnosti poslancev vseh strank (skupno 36) že petič zaporedoma v povojni dobi izvoljen g. Ferdinand Wedenig, šef socialistične stranke na Koroškem, za koroškega deželnega glavarja. Pri glasovanju je dobil 18 glasov, ker so zanj volili samo socialisti, dočim so ostale stranke (OeVP, FPÖ in edini komunist) oddale prazne listke. Kljub temu pa je volitev deželne vlade očitno bila izvedena na temelju medstrankarskih sporazumov. Dokaz zato je napoved posebne vladne programatične izjave za novo poslano odobro. V deželno vladno so bili nadalje izvoljeni: 1. deželni podglavar Matija Krassnig (SPOe), 2. deželni podglavar ing. Thomas Truppe (OeVP), deželni svetniki pa so Hans Sima in dr. Hans Kerstnig (SPOe), dr. Karl Schleinzer (OeVP) ter Hans Rader (FPÖ).

Politični teden

Po svetu . . .

Hruščev v Parizu

Kot napovedano, je minulo sredo prišel v Pariz sovjetski ministrski predsednik Hruščev in »reči car vseh Rusij«. Francoske oblasti z državnim predsednikom De Gaulleom so ga sprejele z vso uradno ljubeznivostjo, med prebivalstvom pa je bilo očitno videti dva tabora. Med navdušeno ploskanje komunistov in levičarskih sopotnikov so se večkrat oglašili vzkliki »Dol z budimpeštanskim klavcem«. Sicer pa se je povsod, kjer se je pokazal Hruščev, zbralo precej radovednežev, toda kekega množičnega navdušenja ni bil deležen. Verjetno ga pa tudi ni pričakoval.

Že na letališču v Orly pa je tudi bilo videti, da se sicer kot živo srebro živahni sovjetski diktator ne počuti povsem dobro, kajti bil je zelo blede. Njegova običajna zgovornost ga sicer ni zapustila, pač pa je bilo pogrešati v njegovih nenadnih odgovorih tiste sicer včasih nekoliko surove, a vendar iskrene duhovitosti, ki ga je naredila slavnega po vsem svetu.

Že prve dni je prišel z barvo na dan, to je pokazal je, kaj je pravzaprav namen njegovega obiska. Na široko je slavil Francoze in posebno njihovega predsednika De Gaulle. Čestital jim je celo k njihovemu prvemu atomskemu poskusu in izjavil pripravljenost Sovjetske zveze, da prizna tudi Franciji enakopravno mesto v dostojnem ekskluzivnem atomskem klubu trojice (Združenih držav, Velike Britanije in Sovjetske zveze). Pri tem ga ni prav nič motilo dejstvo, da je sovjetska propaganda vse atomske poskuse (razen svojih), posebno pa zadnjega francoskega v Sahari označevala kot grožnjo za svetovni mir, varnost in zdravje.

V isti sapi pa je Hruščev predlagal Franciji, da naj sklene s Sovjetsko zvezo »prijateljsko pogodbo o nenapadanju«, ker sta itak obe državi povsem za mir. Pripravljenost priznati Francijo kot enakovrednega člana »atomskega kluba« je bila vsekako spretna poteza, kajti doslej so se vse tri članice te »ekskluzivne družbe« na svetu, branile sprejeti Francijo medse. In to je De Gaulle svojim angleškim in ameriškim zaveznikom najbolj zameril. Pogodba o nenapadanju pa je bil očitno sunek proti Atlantskemu paktu, katere članica je Francija. Kazno je, da zaenkrat De Gaulle sicer ne jemlje resno v pošte sovjetskih ponudb, pač pa bo poskušal z njimi izsiliti od svojih angloameriških zaveznikov kake koncesije, ki so mu jih le-ti doslej odklanjali.

Mc Millan pri Eisenhowerju

Pri ameriškem predsedniku Eisenhowerju si obiskovalci kar podajajo vrata. Komaj je odpravil zapadnonemškega kanclerja Adenauerja, je že potrkal na vrata angleški ministrski predsednik Mc Millan, da spričo obiska Hruščeva v Parizu s tem demonstrativno utrdi anglo-ameriško prijateljstvo.

Boleča točka: atomska razorožitev

Glavni predmet njunih tajnih razgovorov je bilo skupno stališče na konferenci desetorice, ki te dni zasedajo v Ženevi. So to Združene države, Velika Britanija, Sovjetska zveza, Francija, Čehoslovaška, Poljska, Romunija, Bolgarija, Italija in Kanada. Ta konferenca se je sestala na pobudo Hruščeva, ki je lani v jeseni obiskal Ameriko in v New Yorku v govoru pred generalno skupščino Združenih narodov iznesel predlog o takojšnji in splošni atomski razorožitvi. Proti temu v zelo lepih a nejasnih besedah izraženemu predlogu, ki ni nikomur dajal nobenih varščin o dejanski izvršitvi obljub, so zapadne sile izdelale detajliran predlog o postopni razorožitvi v treh fazah in uvedbi stroge mednarodne kontrole. Diplomati in atomski strokovnjaki se sedaj znova pogovarjajo v Ženevi o tehničnih in političnih plateh razorožitve, toda medsebojno nezaupanje med Vzhodom in Zapadom je še preveliko, da bi bilo moč pričakovati kekega konkretnega in dokončnega zaključka. Ta konferenca v prvi vrsti služi kot priprava na »vrhunski sestanek«, kajti o tako važnem vprašanju morejo končno odločiti samo vrhovni voditelji glavnih velesil sveta.

Adenauer na Japonskem

Zapadnonemški kancler Adenauer je po slovesu od Amerike, kjer je sicer bil pri-

jazno sprejet in dobro pogoščen, a je v političnem pogledu odšel prav tako praznih rok, kot je prišel, odletel naprej preko Havajskih otokov na Japonsko. Na teh v pesmih toliko opevanih rajskih otokih si je nekoliko odpočil od svojih gospodarskih naporov v Ameriki ter morda nekoliko razmislil o vzrokih svojih neuspehov v veliki deželi onstran luže.

Tam je on namreč hotel pridobiti zapadne sile za to, da bi v Berlinu razpisale nov plebiscit ter da bi naj bila volja prebivalstva odločilna za usodo tega mesta, ki je jabolko prepira med Vzhodom in Zapadom. Amerikanci in Angleži so odgovorili, da sicer ni dvoma, kako bi se berlinsko prebivalstvo odločilo, toda njim ni treba Berlinčanov spraševati za mnenje ali naj ostanejo v bivši nemški prestolnici, kajti oni so si pravico do Berlina pridobili — z zmago nad Hitlerjem. Končno bi pa plebiscitu v zapadnem Berlinu lahko Sovjetska zveza odgovorila s plebiscitom v vzhodnem delu mesta. Kako bi ta izpadel tudi ni nobenega dvoma.

V veliko zadrego je prišel Adenauer, ko ga je neki novinar vprašal, ali se je glede te reči o plebiscitu kaj domenil z Eisenhowerjem. Nemški kancler je odgovoril, da z ameriškim predsednikom o tem sploh ni sta govorila, temveč da mu je ta domislica pravkar padla v glavo. Ameriško časopisje je to izjavo komentiralo tako, da na tak svojeglavni način lahko dela Adenauer svojo politiko v Nemčiji, ne pa v Ameriki.

Tudi cela zamisel obiska na Japonskem ni bila zapadnim krogom všeč, kajti neprijetno jih spominja na Hitlerjevo os Berlin — Tokio, čeprav ni sedaj ne na eni in ne na drugi strani volje in ne pogojev za kako novo »os«.

. . . in pri nas v Avstriji

Avstrija je pristopila k EFTA

Minuli teden sta državni zbor in zvezni svet po nekajurnih debatah pokorno izvršila poziv vlade, da odobrita mednarodno pogodbo, s katero Avstrija pristopa k »Evropski svobodni trgovinski coni«, katero tvori sedem držav: Velika Britanija, Švica, Portugalska, Danska, Norveška in Švedska.

Koalijska sloga je bila sicer popolna, toda srečen pri tem ni bil nihče, kajti vse bolj jasno postaja, da se Evropa to stran železne zavese vedno globlje deli v dva gospodarska bloka, to je v Evropsko gospodarsko skupnost (EWG), ki jo tvori šestorica industrijsko najmočnejših zapadnoevropskih držav (Zapadna Nemčija, Francija, Italija, Belgija, Nizozemska in Luksemburg) in v že omenjeno sedmorico EFTA. Namesto k splošni integraciji svobodne Evrope in ustvaritvi evropske enotnosti gremo zopet v delitve in bloke.

Svobodna Evropa razkosana na dva dela

Vzroka, da je do te delitve prišlo sta dva, na eni strani Velika Britanija, na drugi strani pa Sovjetska zveza. Veliki Britaniji ustvaritev velikega gospodarskega prostora v Evropi ne gre v račun, kajti njena stoletna politika je bilo takozvano ravnotežje v Evropi, ki je gospodarsko in politično moč evropske celine slabilo (stoletni spor med Nemci in Francozi) tu omogočalo An-

gležem, da so nemoteno širili in utrjevali sprva svoj kolonialni imperij, iz katerega se je razvil sedanji Commonwealth kot gospodarska skupnost nekdanjih britanskih kolonij, ki so spričo očitnih prednosti širše gospodarske povezave tudi po porotitvi politične samostojnosti ohranile stare gospodarske vezi z matično deželo Anglijo. Po drugi strani pa Sovjetski zvezi tudi prav nič ni prišlo, da bi ob zapadni meji njenega novega, po letu 1945 nastalega imperija zrastle močan gospodarski organizem, ki bi vprav zaradi svoje gospodarske moči imel tudi svojo veliko politično težo.

Dočim so po eni strani Angleži zbrali okoli sebe manjše evropske države, ki so zaradi gotovih svojih posebnih okoliščin oklevale s priključitvijo k EWG, je pa Sovjetska zveza s političnim pritiskom vplivala predvsem na evropske države, ki leže ob meji njenega območja, da jih odvrne od EWG. Tako je nastala EFTA kot nekako zdravilo proti izgubam, ki jih bodo te države utrpeli zaradi ustanovitve EWG. Šestorica EWG bo namreč iz leta v leto nižala medsebojne carine svojih članic ter z ukrepi na upravnem davčnem prometnem in valutnem sektorju že ustvarja iz članov-držav enoten gospodarski prostor, dočim ohranja proti tretjim državam visoke carine, ki bodo neizbežno prizadele izvoz teh držav v prostor EWG.

Avstrija v precepu

V posebno hudih škripah se je znašla Avstrija, kajti 60 odstotkov njenega izvoza gre v države EWG, k tej organizaciji pa ni pristopila v prvi vrsti zato, ker se ni hotela zameriti na Vzhodu. Tega pa nihče ni hotel odkrito priznati, zato so v parlamentarni debati na Dunaju vsi vladni govorniki, brez ozira na strankarsko pripadnost, hodili kot maček okoli vrele kaše.

Avstrijski gospodarski krogi upajo, da bo tudi prek EFTA moč sčasoma najti pot do EWG, predvsem pa, da bo sčasoma moč doseči uskladitev carinske politike obeh blokov. Preden pa bodo v obeh gospodarskih organizacijah prišli do tega spoznanja, bo pa bržkone moralo miniti nekaj let brezobzirne gospodarske borbe ter obojestranskih izgub, kajti samo po sebi dobri argumenti avstrijskih ministrov ne bodo nikogar spreobrnil.

»Hišni prepiri« vladne koalicije

Spričo teh velikih vprašanj so pa vsa ostala stopila nekoliko v ozadje. Vendar postaja vprašanje cen in plač vedno ostrejša in prihodnji petek se bo znova sestala paritetična komisija za cene in plače. Čeprav do takrat še ne bodo znani rezultati glasovanja gradbenih delavcev glede stavke v primeru, da bo paritetična komisija še naprej odklanjala zvišanje mezd, se bo na tej seji vendarle s to njihovo zahtevo znova pečala, kajti že vnaprej se ve, kako bodo gradbeni delavci odločili.

Ljudska stranka je minuli teden na socialistične manevre v zvezi z zahtevami po zvišanju plač delavcem odgovorila z zahtevo po izdaji ljudskih delnic, ki so pred nekaj leti prinesle OeVP znatno politično zmago. Novi generalni tajnik dr. Withalm, ki je svojčas kot državni sekretar v finančnem ministrstvu izvedel prvo akcijo za izdajo ljudskih delnic za sedaj povsem podzavljene veleželezarne Böhler. Izkupiček teh delnic, okrog 300 milijonov šilingov, bi pa naj šel za gradnjo prepotrebnih šol-

skih poslopij (med nje bi spadala tudi slovenska gimnazija?) ter druge kulturne namene. Socialisti so po dr. Pittermannu ta predlog gladko odklonili, kajti oni vidijo v izdaji ljudskih delnic le poskus OeVP z delno reprivatizacijo podržavljenih podjetij omejiti njihov vpliv v teh ključnih panogah avstrijskega gospodarstva. Nato pa se je dr. Pittermann, gospodar podržavljenih podjetij, odpeljal na daljše potovanje v Južno Ameriko, kjer bo obiskal Argentino, Chile, Urugvaj in Peru, da pregovori tamošnje gospodarske kroge k večjemu kupovanju avstrijskih izdelkov. Dokler se ne vrne, ni računati s kakimi pomembnejšimi odločitvami v notranji politiki.

SLOVENC

doma in po svetu

Novo poslopje za slov. gimnazijo v Trstu

Pokrajinski odbor v Trstu je sklenil gradnjo novega šolskega poslopja v mestni četrti Sv. Ivana, kjer bosta dobili streho slovenska realna gimnazija s humanistično paralelo in slovenska trgovska akademija. Načrti za novo, po najmodernejših gradbenih in pedagoških načelih urejeno poslopje so že pripravljeni in italijanska vlada je že dala načelno soglasje za gradnjo. Poslopje bo obstajalo iz dveh kril, od katerih bo imelo eno tri nadstropja, drugo pa dve. V vsakem krilu bo po 10 učilnic z vsemi potrebnimi pritliklinami, kabinetin in prostorno telovadnico. Zemljišče za novo stavbo je že določeno. Stroški gradnje znašajo 180 milijonov lir.

Društveno delo v Milwaukee

Konec februarja je pevski zbor v Milwaukee pod vodstvom pevovodja Rudija Majheniča priredil dobro uspel koncert slovenskih narodnih in umetnih pesmi, na katerega so prihiteli rojaki iz bližnje in daljne okolice. Na sporedu so bile skladbe Slomška, Kimovca, Försterja, Premrla, Franka, Aljaža, Marolta, Verbiča, Preka, Adamiča, Bajuka, Ocvirka, Avsenika in Mava. Med koncertom se je oglašil k besedi ondoto slovenski župnik č. g. Okorn in pevskega zboru, ki vsako nedeljo marljivo prepeva v cerkvi, izrazil svojo zahvalo in priznanje.

Slovensko društvo TRIGLAV istotam pa je v nedeljo, dne 13. marca priredilo svoj redni mesečni sestanek, na katerem je predaval ravnatelj muzeja dr. Rajko Ložar.

Občni zbor fantovskih organizacij v Argentini

Dne 20. marca je na pristavi Moron v okolici Buenos Airesa v Argentini imela svoj 11. letni občni zbor Slovenska fantovska zveza, ki druži slovenske telovadne in druge športne organizacije naših rojakov v Argentini. Občnega zbora se je udeležilo 76 članov, pooblastila pa je poslalo nadaljnjih 36 članov. Z večino je bil izvoljen novi odbor, kateremu načeluje Jože Vodnik.

Svoj letni občni zbor pa je imela v marcu tudi Zveza slovenski srednješolcev v Argentini. Poleg poslovnega poročila odbornikov je bil na sporedu tudi govor duhovnega voditelja č. g. dr. Starca, ki je govoril o pomenu mladinske organizacije ter njenih nalogah pri ohranjanju zvestobe slovenstvu in krščanstvu v naši mladini, ki je izpostavljena kvarnemu vplivu sodobnega materialističnega okolja. Končno je bil izvoljen novi odbor, ki mu predseduje Milan Bevk, podpredsednik pa je Tine Duh.

Operna premiera v Mariboru

Minulo soboto so v Narodnem gledališču v Mariboru prvič uprizorili v slovenščini italijansko opero »Istrska svatba«, ustvaritev Antonia Smareglie, ki se je sicer prišteval k italijanskemu kulturnemu krogu, vendar je imel kot Istran v svojem rodu tudi slovanske prednike. V operi uporablja tudi istrske folklorne motive.

Smareglia se je rodil leta 1854 in je leta 1929 umrl v siromaštvu. Čeprav spada med izrazite skladateljske talente in je ustvaril veliko število del, v življenju ni uspel, ker je bil toliko nepreviden, da se je sprl z največjo italijansko glasbeno založbo »Casa Ricordi«, ki je svojčas imela praktični monopol nad glasbenimi izdajami. Za kazni je Smaregliu odklonila tisk njegovih del.

Ob vesti, da nameravajo v Sloveniji »izkopati« iz pozabe Smareglievo najboljšo opero, je italijanski poslanec Bologna v rimskem parlamentu vložil interpelacijo na vlado, v kateri zahteva, da se pristojni italijanski krogi pobrigajo, da vsaj po skladateljevi smrti dobe Smareglieva dela mesto, ki jim v italijanski kulturi pripada.

Lepo uspelo predstavo je v Mariboru dirigiral Jakov Cipci, režija pa je bila v rokah Cirila Debeveca.

Zakonca Lollobrigida-Škofič gresta v Kanado

Veliko presenečenje in razburjenje je zbudila v Italiji vest, da namerava filmska igralka Gina Lollobrigida, poročena Škofič, zapustiti Italijo ter se za stalno naseliti v Kanadi. Znamenita filmska zvezda, ki ni samo talentirana igralka, ampak je s svojimi bujnimi naravnimi čari postala tudi najodličnejša predstavnica italijanske ženske lepote v svetu ter so ji zaradi tega dali naziv »Gina nazionale«, se je za ta korak odločila zategadelj, ker njenemu soprogu dr. Škofiču in sinčku Milku italijanske oblasti niso hotele priznati italijanskega državljanstva. Z odhodom Gine iz Italije pa le-ta ne bo izgubila samo lepoto, ampak je njen sklep tudi hud udarec za italijansko filmsko industrijo. Gina je privabljala v Italijo milijone začeljenih tujih valut, kajti njeni filmi gredo po vsem svetu v denar kot — tople zemlje.

Soprogo slovite filmske zvezde, zdravnik dr. Milko Škofič je koroški rojak, kot smo že večkrat pisali v našem listu, kajti rojen je bil leta 1919 v

Sinči vasi, kjer je njegov oče služboval kot živino-zdravnik. Ta se je kasneje preselil v Maribor.

Gina in Milko sta se spoznala med zadnjo vojno v Rimu, kamor se je bil zatekel on, potem ko so ga po napadu na Jugoslavijo iz Maribora leta 1941 nacisti kot zavednega Slovenca izselili v Srbijo. Takrat je bila ona skromna uslužbenka, on pa je ravno končaval medicino na rimski univerzi.

V Kanado ju je povabil brat Peter Škofič, ki je ondi direktor neke velike pomorske družbe.

Na časnikarski konferenci v New Yorku je lepa Gina izjavila novinarjem, da odhaja v Kanado zato, da bo njeni sinček imel kako državljanstvo in da se mu ne bo treba prebijati po svetu kot brezdomec. Ta afera je postavila v neprijetno luč politiko Italije do beguncev, katerim kljub dolgoletnemu bivanju v deželi načelno odklanja državljanstvo.

Charles de Gaulle - vitez za slavo Francije

Te dni se mudi na obisku v Franciji sovjetski ministrski predsednik Hruščev, kot gost francoskega državnega predsednika De Gaulle. Pozornost vsega sveta je te dni osredotočena na Pariz ter na oba moža, katerih politične odločitve bodo prizadele tok svetovnih dogodkov v naslednjih mesecih. Zato vam bomo danes prikazali podobo De Gaulle, njegovo dosedanje življenje in njegov duhovni obraz.

Že ime, ki ga je dobil pri krstu, namreč Charles André Joseph Marie, nam pove, da je prišel De Gaulle na svet v ugodnih razmerah. Rodil se je 22. novembra 1890 v Lillu v učenjaški družini. Po očetu, ki je kasneje učil filozofijo na višji jezuitski šoli v Parizu, je podedoval znanstveno nagnjenje in strastno zanimanje za francosko zgodovino, po materi, ki je bila potomka škotskih in irskih beguncev iz časov Stuartov, pa strogo in močno osebno versko prepričanje. Že zgodaj je doraščajoči Charles začel sanjati o veličini. Sam je povedal, da je gledal v Franciji nekako princezo iz pravljice. Zanj bo imelo življenje pomen le, če bo mogel kdaj napraviti zanjko nekaj velikega.

Grški klasiki in moderni tanki

Mladi De Gaulle si je pridobil temeljito izobrazbo in si izostril duha ob klasikih in sodobnih mislecih in prav gotovo mu je v tem kos le malokateri današnji državnik. Z 18. letom je stopil v znamenito vojaško akademijo Saint Cyr. Po telesu je bil že tedaj velikan, visok nad meter devdeset, osebno zadržan in samostojno misleč. Ker je bil med najboljšimi, si je smel po končani akademiji izbrati polk, in zbral si je tistega, ki mu je poveljeval polkovnik Philippe Pétain, njegov tedanji ideal in kasnejši nasprotnik. V prvi svetovni vojni je bil trikrat ranjen, nazadnje pri Verdunu, ko je bil ujet. Za hrabrost ga je vrhovno poveljstvo posebej pohvalilo in je tudi iz ujetništva petkrat poskusil pobegniti, vendar je celih 32 mesecev do konca vojne ostal ujet. Po vojni se je poročil z Yvonne Vendroux, hčerko tovarnarja iz Calaisa, s katero je imel tri otroke. Prvemu sinu, sedaj mornariškemu častniku, je dal ime Philippe po Pétainu. Tri leta je poučeval vojaško zgodovino v Saint Cyru, končal še višjo vojno šolo, leta 1927 pa je postal Pétainov adjutant. Poznal je tudi dobršen del sveta, ko je takoj po vojni služil v štabu generala Weyganda, svetovalca poljske vojske med poljsko-sovjetsko vojno leta 1920, in kasneje, ko je bil tri leta bataljonski poveljnik v zaslednem Poranju in tri leta v posebni misiji na Bližnjem vzhodu. Leta 1932 je postal glavni tajnik Vrhovnega obrambnega sveta. Tedaj je prvič zaslovel s knjigo »Bodoča poklicna vojska«, v kateri se je zavzel za poklicno vojsko s težiščem na oklopnih divizijah, sposobnih za nagle preboje. Značilno je, da so Nemci pokupili desetkrat toliko izvodov te knjige kot Francozi in da jo je Hitler po nasvetu svojih generalov pridno prebiral, francoski generali s Pétainom pa so smatrali De Gaulleove nazore takorekoč

za krivoverstvo. Le malo ljudi v Franciji je tedaj v dolgem in suhem polkovniku videlo in občudovalo vojaškega preroka. Že prej je De Gaulle napisal knjigo »Nabrušen meč«, v kateri je lastnosti, ki jih morajo imeti vojaški poveljniki, razmotril na tak način, da je dejansko opisal samega sebe. Poslušajmo nekaj izrekov iz te knjige:

»Moža dejanja si ni moč zamisliti brez dobrisne mere sebičnosti, ponosa, trdote in zvižanosti.«

»Avtoritete nič bolj ne poveča kot molčečnost... Ker je vse, kar prihaja od voditelja, sila nalezljivo, bo ustvarjal mir in pažnjo le, če bo miren in molčeč.« Morda najbolj značilen pa je stavek:

»Potrebno je, da ima smoter, kateremu se voditelj ves posveti, na sebi znamenje veličine.«

Druga svetovna vojna je dramatično potrdila, da je imel De Gaulle prav s svojimi vojaškimi teorijami. To so dokazali Nemci, ko so z njimi naglo zavojevali Francijo, in tudi De Gaulle sam, ko je v maju 1940 nanaglo prevzel poveljstvo ene oklopne divizije in z njo zadal Nemcem edini večji udarec med njihovim prodiranjem v Francijo. Sredi boja, 2. junija 1940, je bil imenovan za brigadnega generala. Ko pa je prevzel vlado Reynaud, je 10. junija postavil De Gaulle za državnega podtajnika za obrambo in ga poslal v London, da bi vskladal obrambo z Britancii. Bilo je prepozno. De Gaulle se je še enkrat vrnil v Francijo. Ko pa je maršal Pétain podpisal premirje, je takoj v angleškem letalu odletel v London, od koder je po radiu naslovil na Francoze slavni klic: »Francija je izgubila bitko, ni pa izgubila vojne.«

Skrivnost veličine

Nadaljnji razvoj njegove borbe je bolj ali manj znan. Ko je v oktobru 1940 ustanovil v afriškem mestu Brazavillu prvi »Svet za obrambo imperija« in kasneje Francoski narodnoosvobodilni odbor, kateremu je predsedoval, sta on in njegovo znamenje, lorenski križ, polagoma postala simbola francoskih rodoljubov in domačega odbora v Franciji. V Pariz se je vrnil kot zmagovalček v avgustu 1944 na čelu polmilijonske vojske. Lahko bi postal diktator, če se to ne bi upiralo njegovemu značaju. Kot prvi predsednikčasne francoske vlade je imel pred seboj le en cilj, obnoviti republikanski red in omogočiti ljudstvu, da izreče svojo besedo. Ko pa ljudstvo ni hotelo takšne ustave, kakor si jo je bil zamislil, in so se razvneli prepiri političnih strank, se je De Gaulle v začetku leta 1946 umaknil iz politike. Za mnoge Fran-

coze je slej ko prej ostal očetovski lik in k njemu so prihajali ljudje vseh struj, tako da je bil morda najbolj obveščen o vsem, kar se je dogajalo. Obenem je pisal knjigo spominov, ki je zrcalo njegove nesebične predanosti domovini in tudi slovestveno pomembno delo.

Kako je domovina lani v maju po nemirih v Alžiriji poklicala De Gaulle na pomoč in si ga postavila za voditelja, ne bomo pripovedovali, ker je to pač še vsem v spominu. Raje povejmo še nekaj o De Gaulle kot človeku in družinskem očetu.

Poprej, ko še ni bil predsednik republike, je De Gaulle prebival z ženo v prostorni, štirinajst sobni hiši v Colombey — les-deux-Eglises. Ob vsej svoji vojaški strogosti je De Gaulle nežen družinski oče, ki rad igra patriarhalnega očaka in je najbolj srečen, kadar so zbrani pri njem sin, hčerka, poročena s častnikom, trije vnuki

Še enkrat Squaw Valley - toda z druge strani

Kalifornijski pristojni krogi se vedno bolj sprašujejo, če je bilo vredno potrošiti toliko denarja za zadnje zimske olimpijske igre. Gledalcev je bilo namreč precej manj, kakor so pričakovali, četudi so igre s športno-tehničnega stališča in tudi, kar se športnih naprav tiče, nudile popoln uspeh.

Te zimske olimpijske igre so bile brez dvoma svojevrstno doživetje, kar nam potrjujejo vsi udeleženci brez izjeme, le velikanski stroški nekoliko motijo to edinstveno zimsko-športno prireditev: 9.000.000 dolarjev je plačala Kalifornija, 3.500.000 dolarjev zvezna vlada, 88.000 dolarjev obrambno ministrstvo in 373.000 dol. država Nevada.

Kaj naj sedaj napravijo s Squaw Valleyem? En predlog je ta, naj bi postal zabavni športni park. Vendar stvar s tem nikakor ne bi bila rešena, kajti izdatkov za športne naprave in prireditev samo s tem ne bi mogli kriti. Oni, ki se bodo hoteli zabavati v Squaw Valley-u, bodo morali še naprej plačevati za zimsko-športni užitek v tem kraju.

Prireditelji so se tudi pri dohodkih, zlasti pri prodaji vstopnic, vračunali. Predvidevali so namreč 3.500.000 dolarjev dohodkov na vstopnini, dobili pa so jih samo 2.100.000. Če bodo hoteli uravnovesiti proračun, bodo morali porabiti še tako zvani »rezervni fond«, ki je bil namenjen le za slučaj slabega vremena, ki bi gotovo močno vplival na dotok gledalcev.

Gornje številke so brez dvoma precej visoke (posebno za nas Evropejce), vendar sem prepričan, da si Amerikanci zaradi tega ne bodo preveč belili glave. Kakor so šli velikopotežno na delo in napravili tako krasen zimsko-športni center in tako odlično izpeljali celo prireditev, prav tako bodo rešili tudi finančno plat teh zimskih olimpijskih iger, ki bodo ostale v neizbrisnem spominu vseh udeležencev.

in čimveč od njegovih 17 nečakov in nečakinj ter neštevilnih pranečakov in pranečakinj, za katere je on »dobri stric Charles«. Zlasti je imel rad bolešno hčerko Ano, ki mu je umrla leta 1948. V njen spomin sta z ženo ustanovila zavod za duševno zaostale otroke.

Nekdanji vitki vojak je danes močne postave in nosi debela očala, kar še povečuje njegov resno vzvišeni videz. Razen njegovih domačih ni človeka, ki bi se mogel pohvaliti, da mu je zaupen prijatelj. Takšen je, kakor da se drži modrosti, ki jo je nekoč zapisal v stavku:

»Ugled ne more trajati brez skrivnosti, kajti ljudje malo častijo to, kar predobro poznajo. Sleherni kult ima svoj tabernakelj in noben velik mož ni velik v očeh svojih domačih služabnikov.«

Dr. M.

Olimpijski zmagovalci prehajajo v profesionalni tabor. Po vsakih olimpijskih igrah se dogaja, da uhajajo oni, ki so si priborili zlate kolajne, med profesionalce. Sedaj sta se odločila za profesionalni šport tudi kanadska olimpijska zmagovalca B. Wagner in R. Paul, ki bosta nastopala pri ameriški drsalni reviji »Ice Capades«. Vidi se, da hočejo nekateri vrhunski športniki tudi nekaj imeti od svojega dolgotrajnega in naporenega treninga.

Olimpijska darila — neprijetna zadeva

Po vsem svetu imajo olimpijske zmagovalce v veliki časti in zato se jim hočejo oddolžiti za njihove uspehe na ta ali oni način: z darili, častnimi naslovi, odlikovanji itd. Vsled tega pridejo neredkokrat v nasprotje z amaterskimi pravili in za prizadetega olimpijca obstoji nevarnost, da ga proglasijo za profesionalca, s čimer mu je onemogočeno vsako nadaljnje tekmovanje pri amaterskih srečanjih in še prav posebno na olimpijskih igrah.

Tudi v Nemčiji so hoteli počastiti svoje smučarske prvake iz Squaw Valley-ja na podoben način. Občina Hinterzarten je svojemu pismonoši, nepričakovanemu zmagovalcu v nordijski kombinaciji G. Thomi kupila majhen osebni avto, ki ga je pa ta odklonil zaradi amaterskih predpisov.

Služaj Heidi Biebl pa je nekoliko teže presoditi s stališča amaterstva. Njena občina je namreč svoji olimpijski zmagovalki v smuku naklonila mesečno podporo v znesku 100 DM, da se bo izboljšala kot športna učiteljica. - Ana Heggweil pa je v tem pogledu brez skrbi, kajti mestni svet iz Ottawe je sklenil, da bo prišel njen portret v tamkajšnjo častno galerijo slavnih mož.

Najstarejši zmagovalček, ki je dobil zlato olimpijsko kolajno na letošnji zimski olimpijadi, je bil 35-letni Finec V. Hakulinen. Najmlajša zmagovalka z zlato kolajno pa je 19-letna Nemka H. Biebl, ki je bila prva v smuku.

Ivo Kermavner

FRAN ERJAVEC:

283

KOROŠKI SLOVENC

(III. del)

Schönbrunnski mir je bil za Avstrijo vprav porazen, kajti plačati je morala 85 milijonov vojne odškodnine in izgubila je celo tretjino svojih dežel in celó dostop na morje. Odstopiti je morala Bavarski Salzburgsko, Berchtesgaden in del Gornje Avstrije, Rusiji in veliki vojvodini Varšavski velik del Galicije, a zase si je Napoleon pridržal okoliš Lienza, beljaško kresijo, Kranjsko, vso Primorsko in Hrvaško južno od Save do turške meje, do čim je izgubila Dalmacijo in Tirolsko že v prejšnji vojni. Razen tega je morala znižati tudi svojo vojsko na 150.000 mož. Tako je ta vojna, ki so jo tako lahko miselno izzvali nesposobni cesar in njegovi dvorni vojni hujskači sami, v borih šestih mesecih likvidirala Avstrijo kot velesilo. Samo ob sebi je umevno, da je moral grof Stadion, poleg cesarice glavni povzročitelj vsega zla in tvorec vseh domišljavih načrtov, odstopiti že med mirovnimi pogajanjmi; njega je potem po podpisu pogodbe nasledil kot zunanji minister dotedanji avstrijski poslanik v Parizu, grof Klemen Lotar Metternich, ki je potem vodil avstrijsko državo prav do revolucije l. 1848.

Vojne operacije so bile torej dejansko končane že s sklenitvijo znojmskega premirja (12. VII.), toda na Tirolskem in na Koroškem tudi poslej še ni nastopil resnični mir. Korošci so šele dne 20. VII. zvedeli za poraz pri Wagramu in za sklenitev premirja, v katerem

je bilo tudi določeno, da morajo avstrijske čete zapustiti Tirolsko in vso Koroško. V smislu te določbe je odšel potem general Rusca iz Celovca preko Beljaka in Ziljske doline v Dravsko dolino ter prevzel tam dne 1. VIII. avstrijsko oporišče v Sachsenburgu, nakar so odšli njegovi branilci pod poveljstvom generala Schmidta preko Beljaka in Celovca na Štajersko, a pet dni zatem so jim po isti poti sledile še poslednje avstrijske čete (Chaterlejeve) iz Tirolske. Tako so še zadnji ostanki redne avstrijske vojske izpraznili vso Koroško in Tirolsko, ki sta prišli potem v smislu določb znajmskega premirja obe pod francosko oblast.

Kakor sem že povedal, je bojaželjna avstrijska dvorska stranka vse tri mesece mirovnih pogajanj hujskala k nadaljevanju že izgubljene vojne in hitela tudi s priravami zanj. Posamezni avstrijski narodi in dežele za to očitno niso kazali prav nobene volje, le Tirolci se za nobeno ceno niso hoteli podvreči osovraženi bavarski oblasti, temveč so začeli takoj po odhodu rednih avstrijskih čet na svojo pest ogorčeno gverilsko vojno proti Bavarcem, ki so se poskušali vrniti v deželo. Voditelj tirolskih vstašev Andrej Hofer je dne 28. VII. v posebnem proglasu pozval tudi prebivalce dolin Drave, Mölle in Zilje, naj jih podprejo, toda odzval se mu je le majhen del nemških Korošcev, kajti večina prebivalstva se spričo dobrodušnega ravnanja generala Rusce ni dala zapeljati v kake pustolovščine. Popolnoma mirni so ostali zlasti koroški Slovenci. Hoferjev upor je bil prve čase uspešen, očistil je velik del Tirolske od Bavarcev in to mu je tudi omogočilo, da se je združil s koroškimi uporniki, ki jih je organiziral Türk.

J. Türk (1775—1841), po rodu Tirolec, bolehen, pohabljen in s spačenim obrazom, je bil od l. 1801. kot knjigovodja v službi celovškega škofa Salma. Udeležil se je bil vseh prejšnjih vojn s Francozi, že l. 1808. s škofovo vednostjo opravljal vohunsko službo na Tirolskem in njegova poročila so povzročila, da je bil v začetku meseca marca poslan na Tirolsko že spredaj omenjeni Teimer. Tudi v začetku l. 1809 se je na čelu manjše čete takoj pridružil tirolskim vstašem. V juniju istega leta mu je vojaško poveljstvo v Lienzu poverilo organizacijo koroške »črne vojske«. Zbral je res 280 mož, s katerimi se mu je posrečilo prethotapiti iz Kazas pri Celovcu v Sachsenburg večjo množino streliva in orožja. Po sklenitvi premirja se je skrival izprva na gradiču Vrhovcu pri Celovcu. Sredi mirovnih pogajanj je bil pa v drugi polovici meseca avgusta pozvan na cesarski dvor na Ogrskem, kjer je dobil navodila za ljudski upor po zgledu Tirolcev, a nadvojvoda Janez, ki je imel tedaj svoj glavni stan ob Blatnem jezeru, ga je imenoval za poveljnika vse koroške črne vojske ter mu dal še podrobnejša navodila za organizacijo in vodstvo upora v velikem obsegu (z nenadnim napadom naj bi se bili polastili celo Celovca). Francozi so seveda kmalu zaznali za njegovo rovarjenje in ga iskali po vsej Koroški, a škof Salm ga je skrival najprej v celovškem elizabetinskem samostanu, nato pa pri Gospé Sveti, od koder je vodil tihotapljenje streliva in orožja iz Dol na Tirolsko in poskušal, seveda zaman, organizirati tudi ljudsko vstajo na Spodnjem Koroškem.

(Dalje prihodnjič)

ŠMARJETA V ROŽU († Apolonija Varh)

Ko se je narava začela zbuhati k novemu življenju, nas je zapustila splošno priljubljena zel overna in preprosta, toda po svojih notranjih vrlinah zelo bogata kmečka žena Kuharjeva mati Apolonija Varh v Trebljenju.

Ko se je odločila poleg telesnega materinstva treh otrok: Mirka, Micije in najmlajšega Hanzeja, še za duhovno mater iz sosedne Butejeve družine izhajajočemu novomašniku, zdaj kaplanu v Pliberku č. g. Maksiju Mihor, je začutila, da ji Bog nalaga novo breme — zavratno bolezen, ki jo je bogu vdano vzela kot križ na svoje rame in pogumno nosila do 12. 2. 1960, ko je odšla v 52. letu v našo večno domovino po svoje plačilo.

Izhajala je iz ugledne Strugarjeve družine v Doljni vasi pri Šmarjeti. Bila je velika dobrotnica vseh verskih in narodnih ustanov ter vseh potrebnih soljudi in izrazito gostoljubna; bila je tudi vneta čitateljica »Našega tednika - Kronike«, »Vere in doma«, Mohorjevih knjig in naših verskih listov.

Izredno velika udeležba na pogrebu dne 14. febr. je bila dokaz njene splošne priljubljenosti. Preč. g. kanonik Zechner so opravili ob asistenci štirih duhovnikov pogrebne obrede in so v svojem nagovoru postavili Kuharjevo mater nam vsem za vzgled. Misli, ki so jih podali o vrtu, ki ga je gojila, naj bi bile seme, ki bi tudi na naših vrtovih vzkalilo, vzrastlo in obrodilo obilne sadove.

Dne 10. 3. 1960 smo položili k večnemu počitku **Falejevega očeta** na Zavrhu. Bil je mož trdega dela v strminah gorske vasi, zvest svojemu rodu in domu ter splošno priljubljen. Zelo je žaloval za svojim edini sinom, ki ga mu je vzela nepravilna Hitlerjeva vojna. Za naslednika si je izvolil svojega nečaka Humarjevega Hanzeja, ki je že ustanovil svojo družino in vzorno upravlja njegov dom ter je v tolažbo tetivdovi.

Mirko Varh

Že ob pogrebu rajne Kuharjeve matere smo trepetali za življenje Kuharjevega očeta **Mirka Varha**, ki je ležal od novembra v bolnici pri elizabetinkah v Celovcu.

Dne 8. marca pa se mu je bolezen poslabšala, tako da so mu zdravniki prisodili le še štiri dni življenja. Prepeljali so ga domov. Vidno se je tega razveselil, a govoriti ni več mogel, ker ga je v bolnici zadela možganska kap. Miren in še v tem stanju večkrat nasmejan je prenašal teže svoje bolezni. Na dan sv. Jožefa, patrona za srečno zadnjo uro, ko se je končala daritev sv. maše v farni cerkvi, so se mu zasvetile oči, zagledal se je v višavo, se nasmehnil in zaspal za to zemeljsko življenje.

Zavedal se je svojih dolžnosti v zasebnem, družinskem, javnem in cerkvenem življenju. Do pičice je izpolnil rek: »Dolžan ni samo, kar veleva mu stan; kar more, to mož je storiti dolžan!« Stal je kot skala na polju našega narodnega in verskega bitja in žitja. Kot trden gospodar je vedel, da nam nihče ne bo pomagal, če sami ne bomo prišli za delo, ki ga moramo vršiti v samopomoč in pomoč drugim.

Kot občinski odbornik je vršil svojo politično dolžnost za svoj rod in Cerkev oz. njeno svobodo. Kot odbornik in podpredsednik Hranilnice in posojilnice Šmarjeta v Rožu r. z. z n. j. je porabil že itak zelo omejeni prosti čas in duhovne moči, še s poslom blagajničarja v oporo poslovođu, dokler ga ni doma obremeno težka bolezen njegove žene, ki mu je vzela tako rekoč vso delovno moč v gospodinjstvu, ker hčerka je bila še šolarka.

Ko je žena morala v bolnico, so nastala nova finančna bremena. Gospodarsko poslopje je nujno zahtevalo prizadeva. Tako je postalo breme pretežno, četudi za močno in trdno naravo. Lani še v najboljši moški dobi — triinpetdeset let — je začel bolehati.

Tako sta odšla v presledku petih tednov dva od najboljših iz naše fare, da proslavita v nebeški domovini 25-letnica zakonske zvestobe. Zapustila sta svoje tako ljubljene otroke kot sirote na lepem Kuharjevem domu. Dolžnost nas vseh pa bo, da jim pomagamo ohraniti, kar so jim starši zapustili gmočnih in tudi duhovnih dobrin.

Rajnega smo spremili v ponedeljek, 21. marca, na naše župnijsko pokopališče ob

Pri nas na Koroškem

izredno veliki udeležbi posebno moških iz naše in sosednih župnij. Polna cerkev pri pogrebni sv. maši pa je dokaz, da ljudje spoštujejo tistega, ki je pravičen, pošten in zvest idealom svojih prednikov.

Zavednim in vernim Kuharjevim staršem in Falejevemu očetu želimo, da bi jim bila domača zemlja, ki so jo iz srca ljubili, lahka, Vsemogočni pa za njih dobra dela in vzgledno življenje večni plačnik. Osirotelim Kuharjevim otrokom in Falejevi materi pa naše iskreno sožalje!

DJEKŠE (Smrtna kosa)

V visoki starosti, blizu devetdesetih let, je umrl Anton Varaš. Rojen je bil junija leta 1870. Torej bi bil, če bi še živel, čez nekaj mesecev dopolnil 90 let. Pred petimi leti je obhajal zlato poroko. Poročen je bil januarja l. 1905 z Volpo (= Valburg) Hutman. Žena mu je dve leti po zlato poroki umrla. Bil je iskreno pobožen človek. Naj počiva v miru!

Komaj smo pokopali Antona Varša, je par dni pozneje umrla v Hudem kraju stara Hirsnikova mati Katarina Kolman. Tudi ona je dopolnila visoko starost 83 let. Dolgo je že bolehal, zadnji čas je pa popolnoma obnemogla. Od Hirsnika na Djekše je poldrugo uro daleč. A kako rada je hodila v cerkev, dokler je mogla! Tudi njej naj sveti večna luč!

ŽELEZNA KAPLA (Rajnim v spomin)

5. sušca je v starosti 68 let umrla gospa Angela Birska, roj. Haderlap, znana kot Mežnarjeva Elči. Bila je hčerka slavnega organista g. Franca Haderlapa, ki je umrl leta 1947 in za njim starejši Kapelčani še vedno žalujemo, saj od takrat še nismo imeli njemu enakega. Njegova hčera, Elči, ga je preživela. Mara, starejša pa je bila radi zvestobe rodni grudi in materini besedi leta 1943 odpeljana v koncentracijsko taborišče Ravensbrück. Doživela je konec vojne in vrnitev domov, a do kosti sestradana in oslabiljena, je neke v vlakcu en prestop zamudila, obsedela v železniškem vozu in tam umrla. Njena sestra Elči sopotnikom, znancem iz našega kraja, ni mogla odpustiti, da se niso brigali za njo in jo pripeljali domov.

Vse svoje moči je posvečala petju ozi-

roma skrbi za lepo ubrano petje v cerkvi, Bogu v čast. Vsem organistom je pomagala z lepimi pesmimi, ki jih je zbral in napisal rajni oče in ona s sestro in bratom Pepijem, ki je bil tudi zelo nadarjen za petje in glasbo. Žal je mlad, komaj 19 let star, umrl. Leta 1914 je pri kmetu Gobancu v Lepeni pogorelo. On je tekel po pomoč, se prehladil, dobil možgansko vnetje, ki je uničilo mladeničevo življenje.

Elči je, dokler je mogla hoditi, vedno pela v cerkvi. Le malo se je postaral njen srebrnočisti glas. Vedno je pisala pesmi, note in vsebino. Njeno največje veselje je bilo, če se je v cerkvi lepo pelo. Ljubi Bog pa je v plačilo za zvesto službo, že na svetu lepo poskrbel za njo. Že pred dvemi leti je čisto obnemogla. Prvo leto je še taval s svojo »taško« za note in pesmi, povsem izgubljena, semtertja. Drugo leto pa je skoro ves čas ležala. Hišico očetovo pa je že pred leti dala prepisati sorodniku, ki je bil že od očeta in sestre zbran za dediča. Je to g. gozdni tehnik Peter Kuhar in žena Hanca. Ljubeče potrpežljivo, vzorno in požrtvovalno sta ji stregla do smrti.

Zelo lepa je bila na mrtvaškem odru. Kot da bi živa mirno spala. Vsem kropilec, ki so prišli se posloviti od nje, so po naši stari, kmečki navadi postregli z jedjo in pijačo. Tudi pokopali smo jo izredno lepo. Gospod župnik so z lepimi besedami orisali njeno življenje in njeno smrt. Pevski zbor ji je na njeni zadnji zemeljski poti zapel v slovo njene najljubše žalostinke. Vsi smo imeli solze v očeh. Sedmina je bila imenitna, saj je prišlo okoli 100 oseb.

Zelo žalostni smo bili, ko smo še pri sedmini sedeč zvedeli, da so vsi venci na grobu pogoreli. Menda jih je zakuril veter. Da je tudi ta »šmente« prav pri nas v Kapli tako krivičen, se čudimo! Bili so namreč na vseh venci samo slovenski napisi.

Ne pozabimo pa, da je Bog pravičen sodnik, ki dobro plačuje in hudo kaznuje. Molimo, da bi bil ljubi Bog naši dragi rajni dober sodnik. Prosimo pa tudi, da bi vsem njenim dobrotnikom stotero povrnil, kar so storili in žrtvovali v spomin tej naši stari pevki in znanke, dobri in blagi duši. Na svidenje nad zvezdami!

DRAVSKE ELEKTRARNE — najpomembnejše gospodarsko podjetje na Koroškem

V letu 1960 bodo Dravske elektrarne d. d. (Oesterreichische Draukraftwerke A. G.) v svojem rednem proračunu izdale nad 1 milijardo šilingov, od katerih odpade polovica na investicije. Med temi bo 254 milijonov porabljenih za gradnjo elektrarne v Kazazah, nadaljnjih 157 milijonov šil. bo pa šlo za izgradnjo kalorične centrale v Zeltwegu na Štajerskem. Gradbena dela na obeh omenjenih veleprojekti lepo napredujejo in bo z njim družba še bolj utrdila svoj nesporni položaj kot največji dobavitelj električnega toka v Avstriji, je izjavil na nedavni tiskovni konferenci tehnični direktor pil. ing. Werner.

Komerc. direktor dipl. gospodarstvenik Kugler pa je v svojem pregledu navedel, da se je poslovni obseg podjetja od leta 1958 do danes 147-krat povečal. Takrat je po II. zakonu o podržavljenem novoustanovljena družba prevzela še nedograjeno dravsko elektrarno v Žvabeku ter kalorično centralo Voitsberg na Štajerskem. Danes so v njeni posesti polno obratujoči elektrarni v Žvabeku in Labotu ter zimska zbiralna elektrarna Reisseck-Kreuzeeck, dočim so bile naprave in zmogljivosti v Voitsbergu in St. Andražu zelo povečane. Iz leta v leto je rastla tudi proizvodnja toka, ki je lani dosegla rekordno število 1 milijardo 714 milijonov kilovatnih ur (kWh). Vrednost naprav pa je ocenjena na 3,3 milijarde šil.

Do leta 1962 bosta predvidoma dovršeni elektrarni v Kazazah in kalorična centrala v Zeltwegu na Štajerskem, kar bo vrednost

družbenih naprav dvignilo na 4 in pol milijarde S. Gospodarsko stanje družbe je zelo ugodno, kajti razpolaga z zadostnimi lastnimi sredstvi, pa tudi tuja sredstva, ki so potrebna za obsežne investicije, so bile dobljene pod zelo ugodnimi pogoji. Dravske elektrarne so bile prvo podjetje v Avstriji, ki je dobilo posojilo od Svetovne banke. V znani meri je bilo tudi deležno posojila iz Marshallovega plana (ERP).

V načrtu pa ima družba še gradnjo sedmih rečnih elektrarn na Dravi od Kazah do Beljaka, s čemer bo ustvarjen enotni energijski sistem te za proizvodnjo električne energije izredno ugodne reke. Med njimi je tudi predvidena elektrarna v Rožeku, za katero že pripravljajo podrobne načrte. Tudi za celotni okvirni načrt za energijsko izkoriščanje Drave med Kazazami in Beljakom so že bili pri vrhovni vodni oblasti podvzeti potrebni koraki.

Gradbena dela v Kazazah zelo dobro napredujejo. Ker je rečna dolina na kraju, kjer je predviden jez, sorazmerno široka, bo moč gradbena dela za jez in strojne naprave izvršiti v enem zaključnem gradbenem jarku. Gradbena dela so se začela spomladi 1959 in v pičlem letu je bila zgrajena 10 km dolga dovozna cesta od železniške postaje Metlova k stavbišču, pripravljen je bil obsežen razkladalni prostor, zgrajene barake za delavce ter za pisarne, postavljene naprave za pridobivanje peska in gruča, ki ga kopljejo v bližini in je po kvaliteti izredno ugoden za betoniranje, poleg tega pa odpadejo dovojni

Književniki iz Slovenije na Koroškem

V času od 19. do 24. marca je vrsto slovenskih krajev na Koroškem obiskala skupina pisateljev in pesnikov iz Slovenije, med katerimi so bili Miško Kranjec, Mitja Mejak, Ivo Minati, Kajetan Kovič, Tone Pavček in Rok Arih. Brali so svoja dela v Kotnari vasi, Bilčovsu, Holbičah, Šmihelu nad Pliberkom, St. Primožu v Podjuni, Železni Kapli, Obirskem, Štebnu pri Maloščah, Zmotičah, Borovljah, St. Janžu v Rožu, Svecih, Radišah, Podravljah, St. Jakobu v Rožu in Selah.

Priredili so literarni večer tudi v Koncertnem domu v Celovcu, na katerem je književnik Mitja Mejak podal lepo zaokrožen oris slovenskega kulturnega snovanja od začetkov slovenskega pismenstva pa do danes. Omenil je s posebnim poudarkom, da v zgodovini slovenskega slovstva zavzema vprav Celovec zelo pomembno mesto, kajti v prejšnjem stoletju je tukaj deloval profesor Anton Janežič, čigar »Slovenski glasnik« je položil temelje našemu književnemu jeziku in slov. moderni literaturi. V Celovcu je Ant. Martin Slomšek ob sodelovanju Andreja Einspielerja in drugih rodoljubov prikladal v življenje Mohorjevo družbo, dolga desetletja edino in potem največjo osrednjo slovensko založbo za vse naše jezikovno ozemlje od Koroške pa do Jadrana.

Knjižne naklade Mohorjeve družbe, ki so ob zlomu habsburške monarhije dosegle 100.000 izvodov, do danes še ni presegla tudi nobena sodobna slovenska založba, čeprav izdaje sedanje Mohorjeve družbe v Celju, ki je nastala iz celovške, tudi znašajo 80.000 in so obenem z zbirkami Prešernove družbe najvišje na Slovenskem.

Letos bodo slovenske založbe izdale skupno 400 novih knjig.

Slovenska literatura si pa utira tudi pot v svet in iz leta v leto se množijo prevodi slovenskih del v svetovne jezike kot angleščino, francoščino, nemščino, italijanščino, španščino, pa tudi v skandinavske jezike in celo v govornice narodov Bližnjega in Daljnega vzhoda.

Darovi za tiskovni zaklad

Neimenovana iz Doba, 10.—; dr. Jožef Grafenauer, Leobendorf, 20.—; Oitzl Franc, Brnca, 20.—; Winkler Jožef, Borovlje 20.—; Zabavnik Franc, Brdo pri Šmohorju, 20.—; Kruschitz Pavel, Zedras 20.—; Scheriau Karel, Kapla ob Dravi, 20.—; Frank Bonča, Newport, 25.—; Tratnik Ivan, Toronto 100.—; Kriegl Niko, Zahomec, 20.—; dr. Rajko Ložar, Manitowoc, 100.—; Željko Ivan, Degerfors, 248.—; P. Florijan Ramšak, St. Andraž, 30.— šil.

Vsem darovalcem velja naš Bog plačati! Živeli posnemalci!

stroški. Postavljeni so bili veliki mešalni stroji za betoniranje ter zgrajen približno 500 m dolgi zaščitni okop, ki varuje stavbišče pred rečno vodo. Pri vsem tem je bilo treba izkrciti 26 kv. metrov zemljišča, odkopati 16 kub. m. vrhnje prsti, nadalje je bilo treba izkopati in odpeljati 136.000 kub. m. zemlje ter izkopati 72.000 kv. m. skalovitega materiala. Za izpolnitev praznin so porabili 3.000 kub. m. betona. Že konec februarja so začeli v skalnato rečno dno betonirati opornike, ki bodo nosili rečni jez. Doslej so porabili 1000 ton cementa in 940 ton betonskega železa. Za prevoze materiala in pogon delovnih strojev so porabili 250.000 litrov dizel-olja.

Pravni referent družbe dr. Steiner je omenil, da bo zaradi gradnje elektrarne ter novega jezera prizadetih okrog 850 ha zasebnih zemljišč, katere je treba odkupiti. Z dobro polovico lastnikov je vprašanje odškodnine že urejeno. Računajo, da bodo odškodnine za zemljišča potrebnih skupno 50 milijonov šilingov. Doslej je bilo moč vsa sporna vprašanja urediti s prijateljskimi pogajanjmi ob podpori strani Kmetijske zbornice in se Dravskim elektrarnam ni bilo treba zateči k prisilnim oblastvenim ukrepom. Prizadevale si bodo tudi sedaj še odprta odškodninska vprašanja rešiti s pomočjo pogajanj s prizadetimi lastniki.

DVOJNA MERA

Boj za prodajo industrijskih izdelkov na svetovnih tržiščih se tiče tudi nas v Avstriji in še prav posebno našega kmetijstva. Avstrija je postala industrijska dežela, ki je zelo navezana na izvoze. Industrija pravi: »Polno zaposlitev okoli 80 odstotkov prebivalstva, ki ni zaposleno v kmetijstvu, je moč ohraniti le z močno podkrepljenimi izvozi.« Pomena zmogljivega in finančno močnega kmetijstva sicer ne zanikajo, vendar pa tega ne cenijo vselej v zadostni meri.

Prizadevanje industrije, da proizvaja s čim nižjimi stroški, je spričo konkurenčnega boja po vsem svetu razumljivo. Vendar se vrši to tekmovalstvo med industrijami na svetovnem trgu pri nas v Avstriji po večini na račun kmetijstva in gozdarstva, ker merijo z dvojno mero.

Za časa obnove in investicij po drugi svetovni vojni je moralo avstrijsko kmetijstvo računati pri domači industriji traktorjev z dobavnimi dobami do 1 leta in pol, ker je industrija traktorjev najprej zadovoljevala potrebe izvoza, da je dobila na ta način v deželo devize. To zavlačevanje dobav traktorjev je v tistem času delo kmetijstvu in gozdarstvu v Avstriji velike težave. Mnogi kmetje so potrpečljivo čakali, da jim je domača industrija končno le mogla dobaviti naročene traktorje. Često so kmetje naročili te traktorje po nižjih cenah in so morali potem, ko so čakali nanje več mesecev, plačati zanje višje cene, ker so se medtem te pač zvišale. Takoj po vojni se je moralo domače gozdarstvo odpovedati glede cen ugodnim izvoznim možnostim le zategadelj, da je moglo po nizkih cenah zalagati domačo industrijo z lesom, da so mogli v industriji in obrti ohraniti polno zaposlitev. Dvojna mera se pravi temu.

Že vrsto let so kmetijski proizvodi na prodaj po ustaljenih cenah. Te cene so bile določene sporazumno s potrošniki. V istem obdobju pa so se dvignile mezde in cene za obratna sredstva, kot n. pr. za gradbeni material, železo, kmetijske stroje itd., ne da bi kdorkoli vprašal kmete kot potrošnike za pristanek. Ta le malo vpliva

na razvoj cen pri obratnih sredstvih. To dokazujejo zadnji tedni in meseci. Spet torej dvojna mera!

Z javnimi sredstvi zelo podpirajo izvoz industrijskega blaga, kar je treba pozdraviti. A če se kmetijstvo trudi izvoziti svoje presežke potem, ko so krite potrebe domačih potrošnikov, mora večinoma iz svojih lastnih sredstev kriti izvozne podpore. Najboljši primer glede tega imamo pri mleku. Izvoz mlečnih izdelkov morajo kriti iz sredstev sklada za slučaj stiske v mlekarstvu. Tudi v tem pogledu dvojna mera!

Cepljenje sadnega drevja

Sadno drevje razmnožujemo s cepljenjem. Pri tem prenesemo del žlahtnega drevesa na divjo podlago. Vedno pa moramo gledati na to, da razmnožujemo le tiste sadne sorte, ki so za naše razmere najbolj primerne. S cepičem prenesemo na podlago vse lastnosti, ki jih ima žlahtno drevo, na katerem smo narezali cepiče.

Cepiče režemo na zunanji strani drevesne krone ali krošnje. Najboljši so od srednjih vej. Od spodnjih se drevo ne razvija lepo in na vrhovih narezani cepiči pri nesejo s seboj le bujno rast drevesa, ki malo rodi. Cepiče narežemo meseca februarja, dokler je mrzlo in drevo počiva. Od vsakega drevesa jih rahlo povežemo z rafijo in damo v hladno klet v pesek.

Za uspešno cepljenje je potrebno imeti: dober cepilni nož, škarje, drevesno žagico, brusilni kamen in usnjen pas za ostrenje cepilnega noža. Kot vezivo je najboljša rafija in gumijasti trakovi.

Pri poletnem načinu cepljenja, očeslanju (okuliranju), rabimo samo rafijo, dočim pri vseh drugih tudi cepilni vosek. Cepilni vosek varuje rano pred mokroto in izsuševanjem ter pomaga, da se rana hitro zaceli.

Cepljenje spomladi: Najstarejši način cepljenja je v precep ali razkol. Na ta način cepimo le debelejšje podlage. Najprej

Ako izvaža industrija svoje izdelke, to kmetijstvo nič ne briga. Ako pa kmetijstvo izvaža živino, ko je domači potrošnik že preskrbljen, z raznimi uredbami ta izvoz močno omejujejo. Istočasno pa uvažajo iz tujine cenena jajca in perutnino v velikih količinah ter omejujejo domače rejce, ki se ne morejo braniti. Tudi v tem pogledu merijo z dvojno mero.

Vsi krogi prebivalstva, tudi kmetje, pozdravljajo gospodarski procvit, visoko življenjsko raven in konkurenčno zmožnost, dokler ne zatirajo z dvojno mero tako življenjsko važne gospodarske veje, kot je kmetijstvo, v prid drugih gospodarskih skupin!

odžagamo podlago v primerni višini. Z nožem rano obrežemo, ker se le gladka rana rada celi. Na sredino nastavimo nož in debelce razkoljemo za nekaj cm globoko. Na vsako stran ob lubju ali koži damo cepič, ki ga odrežemo kot zagozdo. Cepiči v precepu močno držijo; zato samo s cepilnim voskom premažemo rano na podlagi in na vrhu cepiča.

Bolj priporočljiv način za precepljevanje debelejših podlag je žlebičkanje. Podlago odžagamo in z nožem obrežemo ali zgladimo. Ob strani naredimo do 3 cm dolg, trioglati žleb; globina je odvisna od debeline cepiča. Cepič odrežemo na tri očesa in na spodnjem koncu z ostrim nožem naredimo trioglato zagozdo, ki se mora točno prilegati v žleb na podlagi. Če je podlaga zelo debela, lahko naredimo na debelcu po dve ali tri take zareze. Vložene cepiče tesno privežemo in rane zamažemo s cepilnim voskom, kakor pri cepljenju v precep ali razkol.

Ako je podlaga samo nekoliko debelejša od cepiča, pri strani gladko odrežemo ozko plast lubja ali kože in nekaj lesa. Rana ne sme biti večja kakor na cepiču. Na cepiču, ki ima samo tri očesa, pod prvim očesom naredimo zarezo v les proti sredini cepiča. Od te zareze potegnemo z nožem navzdol, da je rez ravno tako dolga kakor na podlagi. Obe rani ali rezni ploskvi damo skupaj, tesno povežemo in premažemo s cepilnim voskom. Ker ima cepič v les zarezo, s katero nekako sede na gladko obrezan rob podlage, imenujemo ta način cepljenja sedlanje.

Lahko tudi naredimo z nožem v kožo primerno dolgo zarezo, ki jo z nožem privzdignemo in pod njo vložimo cepič; — dobro povežemo z rafijo in rane pomažemo s smolo. Ta način se imenuje cepljenje za kožo.

To so najbolj navadni načini cepljenja, pri katerih je podlaga lahko precej debelejša od cepiča. Če sta cepič in podlaga enako debela, cepič in podlago poševno odrežemo tako, da sta obe rani enako dolgi. Oba dela damo natančno skupaj, povežemo in s smolo premažemo. Tudi pri tem načinu odrežemo na tri očesa in rano na zgornji strani premažemo.

Od 15. julija do 15. septembra pa očeslamo (okuliramo) mlada sadna drevesca. V tem času je podlaga drugič v soku, zato koža rada odstopi. Cepiče vedno sproti narežemo in takoj odstranimo listno ploškev. Listi hitro izhlapevajo vodo, zato cepiči zvonejo. To so poganki, ki so zrastle v istem letu in imajo zrela očesa le na sredini. Hranimo jih v mokri krpi ali vlažnem mahu.

Za cepljenje izrežemo le eno oko. Nad očesom nastavimo nož za prst visoko in odrežemo kožo s primerno tanko plastjo lesa. Posebno pazimo na oko in pecelj, ki se mora držati kože. Oko, ki mora biti na sredini odrezane kože, primemo za pecelj in vtaknemo pod privzdignjeno kožo na podlagi, ki smo jo zarežali v obliki velike črke T. Obe strani privzdignjene kože z rafijo gosto povežemo. Pri tem pazimo, da ostane prosta oko in pecelj.

Ako se je oko prišlo, vidimo že v treh tednih: če je oko napeto in pecelj odpade, ko ga s prstom pritismo. V nasprotnem slučaju se oko in pecelj posušita. Tedaj še lahko cepimo na nasprotni strani debelca nekoliko niže ali višje. Četrty teden rafijo zrahljamo, da se ne zajé v les. Oko požene šele prihodnjogo pomlad. Zato temu načinu pravimo: cepljenje na speče oko.

Šoferski kotiček

Tudi za pešce veljajo pravila

Človek bi mislil, da pešci ne morejo povzročiti prometne nesreče, ker pač hodijo peš in ne sedijo za volanom.

Pa temu ni tako, kajti tudi pešci uporabljajo cesto, čeprav ne vedo nič ali pa le malo o pravilih cestnega prometa. Zanimivo pri tem pa je opažanje, da povzročijo pešci največ nesreč na cestah prav v prvih mesecih leta. Verjetno je temu vzrok to, da se v teh mesecih pomešajo tudi tisti med pešce, ki sicer uporabljajo motorna vozila in menijo, da se jim kot pešcem ni treba ravnati po pravilih cestnega reda. Zato polagajo tudi manj pozornosti na ostala prometna sredstva.

Statistike so pokazale, da povzročijo pešci največ nesreč na cestah prav s svojim nepravilnim obnašanjem. Eni so neprevidezni pri prečkanju cest, drugi pa se v kočljivem položaju ne znajdejo in skačejo enkrat naprej, drugič pa spet nazaj. Precej nesreč povzročijo tudi otroci, ki se igrajo na cestah, čeprav bi že bil čas, da vedo vsi, da cesta ni otroško igrišče.

Med pogostimi povzročitelji nesreč so tudi pijanci in pa tisti, ki se jim ne da dovedati, da velja za pešce ravno nasprotno pravilo glede hoje po cesti, ki nima pločnika, namreč, da mora pešec v teh slučajih hoditi po levi strani ceste. Na ta način sam vidi nasproti prihajajoče vozilo in se mu lahko umakne oziroma ga vozač, posebno v mraku in temi lažje opazi. Vsem, ki morajo hoditi zvečer po cesti, bi nujno priporočali, naj držijo v desnici kakor belo reč. To namreč šofer takoj opazi v siju žarometov. Na ta način lahko pešec koristi samemu sebi in pa vozačem.

Posebno poglavje pa so kolesarji in mopeditisti. Prvi imajo sila malo pojma o pravilih, ki urejajo promet. Dasiravno pri nesreči utrpí kolesar večje poškodbe, jih to ne gane, da bi si omislili za nekaj šilnikov knjižico, v kateri najdejo vsa pravila cestnega prometa nazorno razložena.

Starši, pazite na svoje otroke!

Cesta ni igrišče!

Človeka kar boli, ko vidi, kako malo je ljudem mar za zdrave ude in kako se zanašajo na šoferje, misleč si, da se morajo samo ti ravnati po pravilih, za njih pa ne veljajo. Kdor ne verjame, naj enkrat bolj pozorno opazuje promet na cesti in kolesarje. Videl bo prave »virtuozke«, ki se znajo preriniti skozi največjo gnečo neglede na to, ali delajo prav ali ne, in tako spravljajo v nevarnost sebe in druge.

Sicer pa naj bi vsak sam sebe popraskal za ušesi in si od časa do časa izpraskal vest, kako se on ravna po zakonih cestnega reda. Gotovo ni pretirano upanje, da se bo zgodilo manj nesreč, če bodo šoferji, pešci in kolesarji pričeli bolj paziti na sebe, kar bo nehote pomagalo tudi drugim. Poglejte pijanega človeka, ki meri cesto od leve do desne! Pazi ta na sebe? — Nel! Poglejte otroke, ki igrajo žogo ob cesti! Pazijo ti na sebe? Nel! Opazujte kolesarje, ki vozijo vstric ali z razpetim dežnikom! Pazijo taki na sebe? Nel!

Takih in podobnih primerov bi lahko našteali še celo vrsto. Šofer, ki upravlja vozilo, res ne more imeti povsod oči. Paziti mora na cesto, na druga vozila, na upravljanje svojega vozila. Če ga pri tem zmoti nekdo, ki proti vsem pričakovanjem stori to, česar ne bi smel storiti, ali se je potem še mogoče čuditi, da se zgodi nesreča? Nimam pri tem namena zagovarjati brezobzirnih šoferjev, a največkrat je tako, da šoferju, ki ga je drugi iznenadil s svojim popolnoma napačnim dejanjem, ne preostane drugega, kot da s preprečenjem ene nezgode povzroči drugo.

Zato si zapomnimo, da bomo nesreče na cestah preprečevali lahko le na ta način, če bomo pazili vsak nase in se ogibali vseh nepremišljenih dejanj.

Brez komposta ne gre!

Najboljši zaklad dobre vrtnice zemlje so kompostni kupi na vrtovih. Kompostišče je kakor kuhinja, v kateri se pripravlja najboljša hrana za rastline. Prav pripravljen in zrel kompost vsako vrtno zemljo izboljšuje, jo bogati in oživlja. Z vsako lopato komposta vračaš zemlji njeno moč in njene hranilne snovi. Kompost kot gnojilo učinkuje dolgo; z njim nikoli ne gnojimo preveč. Posebno vrednost ima pa v tem, da ga sam pridelaš. Toda koliko najdeš po naših vrtovih pravilno urejenih kompostnih kupov?

Kompost ne sme biti smetišče. Kaj vse lahko deneš na kompost? Odpadke z vrta, iz kuhinje in ostalega gospodarstva na kompostu premeniš v koristen material. Najprej zbiraj te odpadke na posebnem kupu: plevel, listje in druge smeti z vrta; smeti iz hiše, iz poda, pepel, nesnago iz kurnice, pleve, ostanke apna in zidne malte, cestno blato, ostanke slame z dvorišča i. dr. Nikakor pa ne spadajo na kompost bolne rastline ali plevel s semenom. Kar je okuženo z rjo ali plesnobo, to raje sežgi! Na kompost tudi ne meči listja sadnega drevja, ki je krastovo ali s kako drugo boleznijo okuženo. Posebej pazi, da ne razneseš po vrtu bolezni in plevela! Vse, kar se teže razkaja in počasi trohni (leseno dračje, rogovi, parklji, lasje in slično), ne spada na kompost. Tudi žagovina se počasi razkaja in daje zelo malo hranilnih snovi. Premogov pepel, ki ima v sebi mnogo žlindre, ni pripraven za kompost; izvrsten pa je lesni pepel.

Tako zbran material zloži v štirioglat, lepo oblikovan kup. Dobro storiš, če med urejevanjem kupa potrosiš med plasti nekoliko zemlje in nekoliko žganega apna. Apna ne sme biti preveč in tudi naj ne bo v debelih kepah. Kompost rabi za pravilno razkajanje tudi dovolj vlage. Zato ga zalijemo s stranišnikom ali gnojnico. Na vrhu kupa pustimo jarek, v katerem se nabira deževnica.

Napačno je, nalagati kompost v globoke jame. Kup naj bo nad zemljo, vendar pa zavarovan pred vetrom in soncem. Naj

boljši prostor za zbiranje komposta je v kotu vrta pod kakim drevesom. Če tega še ni, ga zasenčimo z deskami in zasadimo okrog kakšno grmovje. Ne pozabi: kompost mora trohneti, ne pa gniti! Med zorenjem ga večkrat očisti plevela. Da bo hitreje zrel in uporaben, ga moraš večkrat premetati, ker zrak pospešuje zorenje. Kup premeči vsake tri mesece od vrha do tal, čisto na nov prostor, le v hudem zimskem mrazu ga pusti v miru. Pravilno zrel je kompost približno čez dve leti.

Najbolje je določiti za kompostne odpadke prostor za tri kupe: v prvem zbiramo material, v drugem je zložen kup, ki dozoreva, v tretjem pa je že star lanski kompost. Naj se ti ne zdi škoda prostora, ki ni izgubljen, ker kompost ti prinaša lep dobiček, če ga le skrbno in prav pripraviš.

Kmetje, pozor!

Pohitite z naročilom za vaše poljedelske in gospodarske stroje, ker imate zdaj še vedno priložnost izrabiti zimski popust, ki vam znatno zniža ceno. Ugodni plačilni pogoji, tudi na obroke, pri domači firmi.

Johan Lomšek

Št. Lipš, Tihoja, p. Dobrla ves

— Plačila tudi na ugodne obroke —

NASVETI

Zarjavela vratca pri pečeh bodo spet lepo kovinsko temna, če jih namažemo z grafitom, ki smo ga zmešali z vodo v srednje gosto kašo. S to zmesjo namažemo zdaj pa zdaj tudi ploščo štedilnika.

Žimnata omela, ki so postala mehka in z njimi ne moremo več pometati, napravi mo spet uporabna, če jih držimo dalj časa nad posodo s kropom. Ščetine otrde, ko se omelo dobro posuši.

Riž je bolj bel, če mu med kuhanjem dodamo nekoliko limoninega soka ali kisa.

Malo lepega vedenja

Po cesti gor in dol . . .

Mnogo zavisi od človekovega zadržanja v javnosti; srečanje z olikanim znanjem je vedno nekaj prijetnega, dočim se robatega in neotesanega človeka kar boji-mo srečati v javnosti: v javnem lokalu ali na cesti. Saj nas more pred družbo pošeno osramotiti in nas zaplesti v marsi-katere neprijetnost.

Prav zanimivo in zabavno nam znani vzgojitelj Ivan Teuerschuh iz Trsta ne-kako takole opisuje srečanje na cesti:

Gospod Pepi in gospa Marija sta mlad zakonit par. Poročena sta komaj 15 let. Njuno zakonsko življenje krasita dva ljub-ka, navihana otroka: Martinek in Ana-marija. Gospodar je v najlepših letih, go-spodinj pa so ta leta že odklenkala.

Na cesti . . .

Gospod Pepi in gospa Marija sta šla na trg kupovat. Nekam nasajena sta bila oba; ves čas sta se namreč tako glasno pre-pirala, da so se ljudje kar ozirali za nji-ma. Pa to ju ni motilo. Moško sta hodila po ozkem pločniku, ljudje pa so se jima morali umikati na cesto. Tu pa tam je gospa Marija koga oplazila s košarico, da je nevoljen zagodrnjal, a ona se za to ma-lenkost še zmenila ni. Kjer pa sta naletela na gnečo, si je Pepi kar s komolci utiral pot, njegova boljša polovica pa s košaro za njim. Neka gospa je Mariji rekla, da je surova, neolikana, da ne zna hoditi po cesti itd. Nič hujšega kot to! Marija — pa neolikana! Uboga gospa, koliko jih je morala preslišati od obeh, najbolj pa od Marije, ki bi ji nazadnje skoro pokazala še jezik.

Srečanje

Ta nezaslišana žalitev po neznani gospe je napravila konec prerekanju med Pepi-jem in Marijo. Soglasno sta na ves glas ugotavljala, kako so ljudje danes surovi. Tedaj pa je Marija zagledala na nasprot-ni strani ceste svojo prijateljico. Nenado-ma je zapustila svojega Pepija, stekla čez cesto in glasno klicala: »Pina, Pina!« Pri-jateljica se je ozrla in vsa presrečna poda-la Mariji roko v pozdrav. Skoro ves ploč-nik sta zavzela za pomenek. Z glasnim govorjenjem in zvonkim smehom sta vzbujali splošno pozornost mimoidočih, ki so se nevoljni ozirali na klepetavi ženski, ker so se jima morali ogibati na cesto.

Na nasprotni strani pa si je Pepi pre-ganjal dolg čas s poživžgavanjem. Kar do-bro je poživžgaval zastarelo popevko iz fil-ma. Kdo bi mu zameril, če je med po-pevkami buljil v ljudi in se oziral za nji-mi, ko se pa Mariji na nasprotni strani ni nikamor mudilo!

Z dežnikom . . .

Pričelo je deževati in šele tedaj je kle-petava soproga zapustila svojo prijateljico in stekla zopet čez cesto k svojemu potr-pežljivemu soprogu. Ta jo je že pričako-val z odprtim dežnikom. Že prej sta bila gospodarja pločnika, sedaj se jima je pa pridružil še dežnik. Pepi se ni oziral ne na levo ne na desno in tudi ni privzdignil dežnika ali ga nagnil na stran, da bi mimo-idoči lahko neovirano hodili mimo njega. Nič zato, če je koga oplazil z dežnikom ali pa mu ga celo izbil iz rok. Pa tudi Ma-rija ni bila nič kaj zadovoljna s svojim spremstvom. Njen mož je namreč ves čas držal dežnik le nad svojo častitljivo glavo. Marijina pa je bila izpostavljena dežju. Ves čas ga je opominjala, da naj pazi tu-di na njeno obleko, a gospod Pepi ima kratek spomin.

Vnet vajenec

Kovač je učil novega vajenca: »Če se hočeš naučiti te obrti, ne smeš nič vpraševati. Napraviti moraš vse, kar ti rečem, da napravi. Jaz vzamem podkev s kleščami, ti podnetiš ogenj; jaz podložim pod-kev na nakovalo, ti zagrabiš kladivo in, ko ti dam znamenje z glavo, udari po njej.«

Kovač je že štirinajst dni v bolnišnici . . .

Sledí božje modrosti

Med vero in znanostjo

Še nikdar v zgodovini ni človeški duh tako globoko prodrl v skrivnosti narave kakor prav v zadnjem desetletju. In ven-dar trdijo učenjaki, da smo šele na začet-ku znanstvene dobe. Nova odkritja si kar sledijo eno za drugim in veliki narodi kar tekmujejo med seboj.

Pred dobrimi sto leti so se v Evropi po-našali s takratno znanostjo in v prešernem napuhu so takratni modrijani napovedo-vali, da ni več daleč čas, ko bo človeški razum odkril vse tajne sveta in takrat ne bo več treba verovati Bogu in Svetemu pismu.

Toda zgodilo se je ravno nasprotno, kot so napovedovali. V resnici je moderna znanost silno napredovala in prinesla na dan neslutena odkritja. Z izvrstnimi apa-rati je človek prodrl v neskončne daljave svetovja in ozvezdij in ni več daleč čas, ko bo sam poletel na razne planete. Prav ta-ko je odkril tudi v naravi, ki ga obdaja, čudovite sile, ki bodo v kratkem popol-noma spremenile način človekovega življe-nja. In vsa ta mogočnost in čudovitost, katero je človek zasledil v stvarstvu, je tudi največje učenjake pripravila do spo-znanja, kako je človek pred tem veliča-stvom ustvarjene narave majhen in ne-bogljjen. Saj so vsa ta odkritja le slabot-no iskanje sledi neskončnega Veleuma in njegove stvariteljske Modrosti. Tako pri-haja človek po odkritjih znanosti in raz-svetljen po razodeti veri do vedno večjega spoznavanja Boga.

Vesoljstvo je zamislil veliki Um

Naravoslovci vedno bolj ugotavljajo, da je v naravi vse tako smotno urejeno, da more nastajati in pravilno uspevati življe-nje; izračunali so, da bi v nasprotnem slu-čaju nastale na zemlji velike okvare in motnje.

Zemlja se vrti okoli svoje osi s hitrostjo 1600 km na uro; če bi se vrtela samo s hitrostjo 160 km na uro, bi bili naši dnevi in noči 10-krat daljši kot so; sončna pri-peka tako dolgega dneva bi zažgala vse naše rastlinstvo; kar bi ga pa morda še ostalo, bi pa zmrznilo v dolgi noči.

Sonce, izvor našega življenja, ima na svojem površju 6 tisoč stopinj toplote. Naša zemlja je prav toliko oddaljena od njega, da nas ta »večni ogenj« prav in ne preveč greje. Če bi sonce oddajalo polo-vico manj toplote, bi na zemlji zmrznili, ako bi je pa dajalo polovico več, bi pa zogleneli.

Pošev stoječa zemeljska os, ki je nagnje-na za 23 stopinj, ima za posledico naše letne čase. Ako tega naklona ne bi bilo, bi vdrli vodni hlapovi iz morij na sever in

Mladina piše:

VIGRED PRIHAJA

Že je zavel topli pomladanski vetrič čez poljane. Prve cvetice so že pokukale iz zemlje. Ptički že ob svitu tako lepo prepe-vajo, da bi jih človek poslušal kar naprej. Tudi znani: »ku-ku« se oglašajo vmes. Gozd si je odel zeleno obleko, travnik pa pisa-no haljo, potreseno z rožicami. — Mati zemlja je globoko zadihala in se ognila v svoj najlepši plašč.

»Vigred prihaja, vigred prihaja,« šepeta vsak listič, vsaka cvetica. Ta lepa deklica, ki je prišla nevidna čez noč, potresa cveti-ce po polju in kjer stopi njena noga, oze-lení travica in se odpira popje. Tudi son-ce postaja iz dneva v dan gorkejšje. Le v gozdu še nekdo molči v svojem brlogu. To je medved kosmatin. A sončni žarki pa so poiskali tudi njega in ga požgečkali po smrkcu. Sonce se mu je smehljalo z neba in mu ponagajalo: »Hoj, ti zaspanec ti!« Kosmatinec je skočil kvišku in zagodrnjal: »Kaj, je že pomlad? Eh, jaz bi jo pa sko-raj prespall!«

Tudi mi se veselimo pomladi. Naveliča-li smo se že mrzle zime. — Oh kako lepo bo, ko nam ne bo treba več sedeti v učil-nici in gledati skozi okno v park. — Lahko

jug in bi se tam nagrmadili v silne ledeni-ke. — Če bi bila luna samo za 80 tisoč km oddaljena od nas, bi bil njen vpliv na gi-banje morske vode ob plimi in oseki tako silen, da bi bila vsa kopna zemlja dvakrat na dan preplavljena. V tem primeru bi celo pogorja bila kmalu izbrisana z zemlje.

Če bi nadalje bila zemeljska skorja samo tri metre debelejša, ne bi bilo več kisika, brez katerega zamre vsako živalsko življe-nje. — Tudi svetovna morja, če bi bila le nekoliko globlja, bi posrkala ves ogljikov dvokis in kisik in z njima bi bilo tudi kon-ec slehernemu rastlinstvu. — Tudi če bi bilo naše ozračje znatno redkejšje, potem bi del meteorov, katerih sedaj na milijone zgori v zračnem prostoru radi drgnjenja, padel na zemljo in povzročal požare.

Ti in številni drugi zgledi nam povedo, da je že skozi milijone let neizmerno sve-tovje urejeno po modrih zakonih večne stvariteljske Modrosti.

Čudež genov

Kako neizmerno majhni so geni; to so neizmerno majhne celice v človekovem te-le-su, ki imajo v sebi vse življenjske sile človeka. Tako so ultramikroskopično majh-ni, da bi lahko združili gene vseh sedaj živečih ljudi in ne bi napolnili niti enega naprstnika. In vendar so ti geni in njih tovariši hromosoni v vsaki živi celici in imajo moč, da določajo vse človeške, žival-ske in rastlinske lastnosti. V majhni poso-dici bi lahko torej »zajeli« vse lastnosti za dve in pol milijardi na svetu živečih ljudi. Ti majhni geni skrivajo v sebi dedne last-nosti za vse ljudi. In tako ta majhna ko-ličina genov popolnoma obvlada življenje na svetu; da je to mogoče, nam priča dej-stvo globoko utemeljenega načrta in skrb-stva, ki je moglo priti edino iz uma Stvar-nika.

Kaktus se je razbohotil

Pred mnogimi leti so zasadili v Avstra-liji neko vrsto kaktusa kot ograjo. Ker tam ni bilo nobenih temu kaktusu sovražnih žuželk, se je kaktus v kratkem času straš-no razbohotil in razmnožil. Nevarno raz-širjenje kaktusa se je vedno bolj večalo, tako da je končno pokril tak kos dežele, kot je Anglija. Pregnal je prebivalce iz mest in vasi ter uničil njih farme. Učenja-ki, ki raziskujejo žuželke, so iskali po vsem svetu obrambno sredstvo in so končno našli žuželko, ki se hrani samo s tem kaktu-som. Povrh se je ta žuželka zelo hitro mno-žila in je tekom časa tudi premagala rast-lino. Danes je kaktusova nadloga odstra-njena in tudi od žuželke so ostali le majh-ni ostanki za varstvo proti kaktusu.

Tako se uresničuje napoved pevca Da-vida: »Nébes oznanja slavo Boga in ne-besni svod priča o delu njegovih rok.«

bom vzela s seboj grški besednjak in šla sedet na klop. Oh, to bo lepo! . . .

Spet bomo ob lepih večerih zunaj na trati peli ali pa samo poslušali tisto vedno lepo pesem bolnega starčka, ki tako željno čaka pomladi:

Prišla bo pomlad,
učakal bi jo rad,
da bi zdrav, vesel
lepe pesmi pel . . .

Lep opomin nam, ki smo še mladi. Zdaj nam cvete v najlepšem cvetju naša življenjska pomlad. Polna je zdravja in sreče, ker ne tarejo je še nobene skrbi. Res je, da moramo mladi ljudje tudi ne-kaj delati. Najvažnejše naše delo je sedaj učenje. Nič ne de, če moramo v šoli včasih kaj potrpeti. Saj tudi vrtnar pomladi cepi veje, da bodo tako v jeseni obrodile lepše sadove. Tudi naša življenjska pomlad naj bo delavna! Glejmo v bodočnost z vedrim licem in veselim upanjem na lepo in bo-gato življenjsko poletje in jesen.

Večer našega življenja bo lep. Z vese-ljem bomo lahko pogledali božji poslanki v obraz, ki nas bo iz tega sveta odvedla tja v večno pomlad!

A. O.

Pogum!

Življenje je boj, tako je nekdo zapisal. Le tisti more kljubovati trdemu življenju, ki je dovolj močan in buden. Boj za ob-stanek je ena osnovnih gonilnih sil življe-nja v živalstvu. Mnogi zgodovinarji skuša-jo prav tako dokazati, da je tudi v življe-nju človeštva boj za obstanek rodov, na-rodov in človeštva vobče bil najmočnejši tvorec zgodovine.

Psihologija raziskuje duhovne sile člo-veka. Noben psiholog ne more mimo dej-stva, da je za človekovo duhovno rast ne-obhodno potrebno, neustrašeno in odloč-no nastrojenje nasproti nastajajočim pro-bblemom mlade duše. Že v doraščajočem mladostniku se z vedno večjo silnostjo po-javljajo ovire idealnemu hotenju in le stalna pripravljenost sprejeti nepopustljiv boj ga bo ohranila duhovno zdravega in močnega.

Človek, ki se je z neprestanim bojeva-njem proti zlu v sebi in v okolju ohranil močnega, le tak bo zmogel svojemu po-slanstvu uspešno slediti in svojo življenj-sko nalogo častno rešiti. V tej strategiji življenja bo moral z vso modrostjo svoje duhovne sile spretno voditi, da bo uspeh bojevanja kronan s častni mi zmagami. Zato bo ob vsakem trčenju svojih sil ob »sovraž-nika« dobro premislil, kdaj in kako bo čim bolj učinkovito »udarile«.

Predvsem bo moral biti odločen in pogu-men v napadih. Ljudje, s katerimi živi-mo, so le malokdaj z nami istih misli in istega prepričanja. Naše prepričanje in naše delo jih morda odbija ali celo draži. Nad našim življenjem se radi zgražajo ali pa jih celo spravlja v zadrego. Zato nas kaj radi zasmehujejo, prezirajo, pogosto tudi psujejo s prostaškimi izrazi in žaljiv-kami.

Na take in podobne primere moramo biti pripravljeni. Saj je že Gospod napo-vedal: »Kakor so mene preganjali, tako bodo tudi vas, ki hodite za menoj«. Zato se ne bomo dali ostrašiti. Prelahka bi bila njih zmaga in zares bi tedaj bil vreden njih posmeha. Tudi se ne bomo dali za-peljati, da bi se z njimi borili z enakim orožjem zasmeha, psovke in žaljivke. Ob-vladati se moramo, ostati dobre volje in od svoje začetane poti ne odnehati; sme-hljati se in vztrajati; tako bomo njih hudo-bijo premagali z dobroto.

Mnogo poguma in vztrajnosti nam je treba zlasti še v težavah, ki spremljajo na-še delo, naš poklic. Kdo je popoln in ne-zmotljiv? Saj pravi star pregovor: Zmotiti se, je človeško. Posebno še mlad človek, ki se šele uvaja v svoje poklicno delo, ga more mnogokrat »polomiti«. Koliko ško-doželjnih pogledov, posmehov in opazk je treba takrat prenesti? Tudi predstojnik se bo jezil in bo nevoljen nad nami . . . V ta-kih primerih bomo ostali mirni in ne bo-mo za nobeno ceno pokazali svoje zadrege, nevolje ali celo maščevalnosti. Skušali bo-mo razumeti, če bo treba, da smo zaslu-žili grajo. Če pa se nam godi krivica, bo-mo pa skušali pojasniti, popraviti in ukre-niti vse, da se v prihodnje kaj takega zopet ne pripeti.

Če se bomo tako bojevali z orožjem do-brote in odločnosti, bomo gotovo zmago-valci.

In peklena vrata je ne bodo premagala . . .

Vera v Rusiji: Profesor P. Bociurkiw, član univerze v Alberti, je pred kratkim v Sashatoonu izrazil resen dvom, da bi se kdaj komunistom posrečilo, da bi v Ru-siji popolnoma uničili vero. »Vera ima mnogo globlje korenine, nego hočejo Sov-jeti priznati. Človek ima duhovne potre-be, katerim more zadostiti le vera.« Na koncu je profesor dodal: »Noben režim ne more vere popolnoma zatreti.«

Vera ameriških študentov: Na dveh ameriških visokih šolah so naprosili štu-dente, da naj povedo svoje misli o Bogu. 4 odst. dijakov je izjavilo, da ne veruje v Boga; 24 odst. dijakov je zatrdilo, da Bog je, a o Njem ni mogoče ničesar pove-dati; le 18 odst. študentov veruje v enega Boga v treh osebah. Ostali pa priznavajo tudi Jezusa Kristusa za Boga.

P * I * S * A * N * O * B * R * A * N * J * E

Guy de Maupasant:

Sodček

Prinašamo nadaljevanje in konec črtice „Sodček“ in prosimo bralce za oprostitev neljube napake, ki se nam je pripetila ob zamenjavi naslovov na 8. strani naše prejšnje številke.

Ur.

II.

Ko je prišel Šikó po njen odgovor, se je dala dolgo prositi; delala se je kakor bi ne imela prav nikakega veselja za to, sama pri sebi pa se je vendarle bala, da bi sedemdeset tolarjev ne plačal. Slednjič, ko ji je dolgo govoril, je prišla s svojim protipredlogom.

Razočaran je poskočil kvišku in je rekel, da se rajši odpove.

Da bi ga storila zopet voljnega, je začela govoriti o tem, koliko časa bo verjetno še živel.

»Ne bom živel več kakor pet ali šest let. Grem v tridesetdeseto leto in nisem več trdna. Še nedavno sem mislila, da me bo konec. Nesti so me morali v posteljo.«

Šikó se pa ni dal tako lahko prepričati.

»No, no, stara, vi ste trdna kakor cerkveni stolp. Vi boste najmanj stodeset let stara. Vi še pridete k mojemu pogrebu.«

Cel dan sta se tako pričkala. Ker pa starka ni popustila, je krčmar slednjič privolil, da bo plačal sedemdeset tolarjev.

Drugi dan sta podpisala kupno pogodbo. In stara Magloár je izbila še deset vrčev jabolčnika iz kupčije.

*

Pretekla so tri leta. Dobra žena se je držala izvrstno. Zdelo se je, da se ni niti za en dan postarala, in Šikója se je loteval obup. Zdelo se mu je, da plačuje rento že pol stoletja; da je bil ogoljufan, opeharjen, uničen. Obiskal je kmetico od časa do časa, kakor gre kmet julija na polje, da pogleda, ali je žito že zrelo. Sprejela ga je vedno z zlobo v pogledu, kakor da sama sebi čestita, da mu more tako zagosti. In on je vedno hitro zopet zlezal v svoj pleteni voz in je klel: »Ali ne boš kmalu crknila, mrha stara?«

Ni vedel, kaj naj stori. Če jo je videl, bi jo najrajši zadavil. Sovražil jo je z divjim sovraštvom človeka, ki se čuti okradenega.

Potem je premišljeval, kaj storiti.

Nekega dne jo je zopet obiskal in si je pri tem mel roke, kakor tedaj, ko jo je prvič skušal pregovoriti k prodaji.

Ko sta se nekaj minut pogovarjala, je rekel: »Povejte mi vendar, mati, zakaj nikoli ne jeste pri meni, če pridete v Eprvil? Ljudje že govorijo o tem. Pravijo, da sva se skregala in to me boli. Saj veste, da vam pri meni ni treba ničesar plačati, meni vendar nič ni na eni južini. Kadar vas bo

veselilo, kar pridite, zelo me bo veselilo!«

Stara Magloár se ni dala dolgo prositi, in ko se je naslednji dan peljala s svojim hlapcem Celestinom in svojim vozom v trg, je neženirano postavila svojega konja v Šikójev hlev in je terjala obljubljeno južino.

III.

Krčmar je žarel od veselja, je postopal z njo kakor z gospo in ji je nudil vsega, kar je premogla njegova kuhinja. Vendar ona je jedla le zelo malo, ker je bila od svoje mladosti navajena na najstrožjo preprostost in ni živela od ničesar drugega kakor od malo juhe in od koščka maslenega kruha.

Šikó je razočaran silil vanjo. Pila tudi ni in se je zahvalila za kavo.

Vprašal je: »Toda mal kozarček vendar morete popiti.«

»To pa že,« je rekla, »proti temu pa nisem.«

Kričal je iz polnega grla skozi gostilniško sobo: »Rozalija, prinesi najboljšega, onega s tremi zvezdami!«

In dekle je prišlo z veliko steklenico, ki jo je krasil papirnat vinski list.

»Zdaj pa poskusite, mati, to je nekaj dobrega!«

In dobra žena je začela čisto počasi in v malih požirkih piti, da bi užitek dalje časa trajal. Ko je izpraznila kozarček do zadnje kaplje, je rekla: »To je pa res nekaj dobrega, to se mora reči.«

Ni še nehala govoriti, pa je Šikó nalil že drugi kozarček. Hotela se je zahvaliti (odkloniti), a bilo je prepozno, in popila je počasi, kakor prvi kozarček.

Silil je vanjo, naj vzame še tretjega, odklonila je. On pa je vztrajal na tem.

»To je milo kot mleko. Jaz popijem deset, dvanajst kozarčkov, ne da bi kaj čutil. To gre po grlu kakor sladkor. Človeku se zdi, da se stopi na jeziku. Niti v želodcu, niti v glavi ga človek ne začuti. Nič ni boljšega za zdravje.«

Ker se ji je zelo prileglo, je vendarle še nekaj vzela, vendar samo pol kozarčka.

Tedaj je zaklical Šikó, premagan od svoje velikodušnosti: »Če vam ugaja, vam podarim mal sodček tega žganja. Hočem vam vendar pokazati, da sva dobra prijatelja.«

Stara žena ni rekla ne in se je podala nekoliko pijana domov.

Drugi dan se je pripeljal krčmar na dvor matere Magloár in je potegnil mal z železom okovan sodček iz svojega voza. Morala je takoj poskusiti vsebino, da se je prepričala, da je isto fino žganje, ki ga je pila včeraj. In ko sta ga popila vsak

po tri kozarčke, je rekel za slovo: »In ko bo sodček prazen, jih imam še več. Le nikar vas ne bodi sram. Meni vendar nič ni za sodček žganja. Čim prej bo prazen, tem bolj me bo veselilo!«

Nato je zlezal na svoj voziček.

Čez štiri dni je bil zopet tukaj. Starka je sedela pred svojimi durmi in si je rezala kruh v juho.

Stopil je čisto blizu k njej in ji je govoril v obraz, da bi mogel oduhati njeno sapo. Dih po alkoholu je prišel do nje in njegove poteze so se razjasnile.

»Ali bi mogel imeti kozarček,« je vprašal čez čas. In trčila sta dva — ali trikrat.

Toda kmalu se je razširila po okraju govorica, da se mati Magloár na tistem

Valentin Polanšek:

Izposojene hlače

Globačnikovi so bili sicer bajtarji, a kljub neprijazni usodi in trdim življenjskim pogojem ne hudo revni. Vsi so bili delavni, pa zelo varčni z vsakim, še tako malenkostnim zaslužkom. Skratka: shajali so, kar v tisti dobi celo vsak kmet ni zmožel.

Jerčka in Ajta — slednja je imela otroka — sta brezplačno krpali za marsikakega posla iz sosesčine, ali ga prali ali mu na kak drug način pomagali. Tuji popotni ljudje so se prav radi znašli pri samotni hiši, češ kmečki so jih pogosto podili naprej — pa so tu dobili prenočišča in okrepčilo. Da, Globačnikovi so bili ravno toliko premožni v svoji skromnosti, da so izdatno pomagali vsem.

Celo lastno obleko sta posojevali ženski Zgornjici, ki je živela v velikem siromaštvu sredi množestevilnih zamazanih otrok. Drugače bi ta kmetica sploh ne mogla več priti ob največjih praznikih v cerkev.

Drejc, Ajtin sin, pa je premnogokrat pohitel k spodnjemu ali zgornjemu sosedu, da je pomagal tamošnjim otrokom napraviti šolske naloge. Učil se je z lahkoto. Tako so vsi Globačnikovi pomagali in radi, iz pristne nesebičnosti, pomagali.

Bilo je globoko v zimi, ko se je sosedu — ki je bil poleg nerednega gospodarjenja tudi še lovec in kvartopirec — posrečilo dobiti dve krasni kuni, za kateri je dobil mnogo denarja, zakaj takrat je tako krzno še res odvrгло nekaj — pa je kupil svojemu sinu imenitne sive dolge hlače. To je bilo nekaj, ker so tedaj vsi otroci — bodisi kmečki ali ne — nosili le do kolenske, polne zaplat in prav slabega kroja. Take za delavnik. Za praznik, če so bile ravno pri hiši, pa že cele, ampak iz cenenega blaga. V šolo in doma pa so marsikateri otroci nosili tudi kake hlače odraslih, ki so bile seveda dosti prevelike in so pretvarjale otroke v mahdrave spake. Podobno je bilo tudi z jopiči in s coklači.

opijsa. Našli so jo zdaj v kuhinji, zdaj na dvorišču, da, včasih na potih v okolici dočela pijano in nezavestno ležati in so jo morali nesti v hišo.

Šikó je ni nič obiskoval in če so govorili o njej, je mrmral z užaloščenim obrazom: »Ali ni žalostno, da se je v svoji starosti še kaj takega navadila? Če je človek že tako star, ni proti temu nobene pomoči več. Z njo se bo še enkrat slabo končalo.«

In res se je z njo slabo končalo. Umrli je prihodnjo zimo okrog božiča, ko je nekoč, popolnoma pijana, obležala v snegu.

Sosed Šikó je podedoval posestvo in je rekel: »Neumnica! Če bi se ne bila vdala alkoholu, še deset let bi bila lahko živela na posestvu!«

Roki je bilo sosedovemu sinu ime. Rada sta se imela z Drejcem, a za šolo mu ni bilo kaj. Takoj prvi dan je Roki pokazal nove hlače Drejcu. Prišla sta iz šole in prinesla s sabo veliko domačih nalog.

Ob pogledu na hlače je postal Drejc ves trd. Kako ponižan in majhen se je zdel sam sebi, Rokiju pa ni bilo videti, da bi jih bil prav posebno vesel.

»Če mi boš v šoli vselej pošepetal, kadar bom vprašan in mi doma pomagal naloge delati, ti jih pa za kako nedeljo posodim, da boš šel z njimi v cerkev!« je kar naenkrat rekel in pomolil hlače proti Drejcu.

Drejc je bil v še hušji zagati. Spomnil se je besedi domačih, da se za storjeno pomoč drugim nikdar ne sme jemati plačila. A kaj naj zdaj počne? Dolgih hlač si je želel bolj kot vse drugo na svetu! Mrzlično je stopical krog njih kakor neučakan maček okoli vročega mleka. Šlo je sem in tja, a Drejc se ni upal obljubiti. Pa je zinil spet oni:

»Jutri je sobota, pa ti jih po šoli kar dam s seboj, da jih že to nedeljo oblečeš! Bom že z mamo tako govoril, da bo vse prav. Ali hočeš?«

Drejc se ni mogel več vzdržati. Kar samo od sebe se mu je pokimalo in je ves razdvojen v srcu stekel domov.

Drugo jutro je bil Drejc že navsezgodaj pri Rokiju. Napravila sta naloge — in smuk v šolo! Med poukom pa je res tako prebrisano šepetal Drejc, da se je Roki odlikoval.

Tako so potekali dnevi. Rokijev zvezek je celo ujel enico. Drejca pa je sčasoma začelo razjedati v srcu nekaj doslej nepoznanega: ošabnost, ki ga je silila, naj si izposodi take imenitne dolge hlače! Kako ga bodo drugi otroci občudovali, ko ga bodo uzrli! Kakor odrasel se bo počutil! Pa kake široke moške korake bo delal, in (Konec na 8. str.)

JULES VERNE:

120

Potovanje na Luna*)

— Izstrelek je bil ponavljal J. T. Maston. — Nil je odgovoril Belfast. Plaz se vali po lunini površini.

— No, jutri ga bova videla! — Ne! Jutri ga ne bova videla! Izstrelek je odhitel v vesoljstvo.

— Videla ga bova. — Ne bova ga!

In v takih trenutkih, ko je kar deževalo podobnih vzklikov, je bil vrli Belfast zaradi znane razdražljivosti tajnika »Topniškega kluba« stalno v nevarnosti.

Njuno skupno življenje bi bilo kmalu nemogoče, da ni teh večnih preprirov končal nepričakovan dogodek.

V noči med 14. in 15. decembrom sta oba nepomirljiva prijatelja opazovala lunino ploščo. Kot po navadi je J. T. Maston zmerjal Belfasta, pa tudi ta se je močno jezil. Najmanj 1000-krat je tajnik »Topniškega kluba« trdil, da vidi izstrelek in da se je pri oknu prikazal celo obraz Michela Ardana. Svoje dokaze je podpiral z neštevilnimi kretnjami, ki so zaradi njegove »roke« z železno kljuko postajale zelo nevarne.

Tedaj se je na ploščadi pojavil Belfastov sluga — bilo je ob desetih zvečer — in mu

izročil brzojavko poveljnika Susquehanne.

Belfast jo je odprl, prebral in kričnil.

— Kaj je? je vprašal J. T. Maston.

— Krogla!

— Na zemljo je padla!

— Kaj je z njo?

Pri teh besedah je Maston bolj zatulil, kakor zakričal.

Belfast se je hitro obrnil k njemu. Nesrečni Maston, ki se je bil nepredvidno nagnil nad kovinsko cev je izginil v ogromnem teleskopu. Padel bo 289 čevljev! Belfast je ves trd od groze planil k odprtini teleskopa.

Oddahnil si je. J. T. Maston se je s svojo železno kljuko ujel za enega izmed železnih klinov, s katerimi premikajo teleskop in obvisel v zraku. Strahovito je kričal.

Belfast je poklical svoje pomočnike, ki so takoj prihiteli, pripravili vrvi in le s težavo izvlekli nepredvidnega tajnika.

J. T. Maston se je srečno pojavil pri zgornji odprtini teleskopa.

— Joj! je rekel, kaj bi bilo, če bi bil razbil zrcalo!

— Plačali bi ga, je Belfast strogo odgovoril.

— In kam je padla ta preklemana krogla? je vprašal J. T. Maston.

— V Tihi ocean.

— Pojdiva.

Četrte ure zatem sta se oba učenjaka že spuščala s Skalnih gora in dva dni kasneje

sta hkrati s svojimi prijatelji iz »Topniškega kluba« prispela v San Francisco. Na poti jima je od silovitega priganjanja poginilo pet konj.

Elphiston in Blomberyjev brat Bilby sta jima prihitela naproti.

— Kaj je treba storiti? sta vzkliknili.

— Izvleči kroglo iz morja, je odvrnil J. T. Maston, in sicer čimprej!

Dva in dvajseto poglavje

Reševanje

Kraj, na katerem je izstrelek izginil v valovih, so natanko poznali. Toda manjkale so jim še vedno potrebne priprave, da bi dvignili izstrelek na površino oceana. Te priprave je bilo treba najprej izumiti in jih nato izdelati. Toda take malenkosti ameriškim inženirjem niso delale preglavic. Bili so prepričani, da bodo s parnimi dvigali dvignili izstrelek kljub njegovi teži, ki jo je sicer nekoliko zmanjšala gostota vode, v kateri je ležal.

Misliti pa niso smeli samo na kroglo. Zaradi potnikov v njej je bilo treba z delom tudi pohiteti. Nihče ni dvomil, da potniki še živijo.

— Da! je nenehno ponavljal J. T. Maston, čigar zaupanje je prehajalo tudi na druge. Naši prijatelji so spretni možje in nikakor niso padli ko tepci. Živijo, gotovo še živijo, vendar moramo hiteti, da jih najdemo žive. Zaradi hrane in vode me ne

skrbi. Tega imajo zadosti! Toda zraka, zraka jim bo kmalu zmanjkalo. Zato le brž, brž!

In res je šlo delo hitro od rok. Susquehanno so pripravljali za njeno novo nalogo. Preuredili so njene močne stroje tako, da so lahko vlekli verige, s katerimi so mislili dvigniti kroglo. Aluminijski izstrelek je tehtal 19.250 funtov, torej je bil znatno lažji od prekomorskega kabla, ki so ga polagali v podobnih razmerah. Težave jim je delalo samo to, kako bi pripeli vrvi na valjasti izstrelek s stožčastim vrhom, ker je imel popolnoma gladke stene.

Inženir Murchison, ki je prihitel v San Francisco, je zato takoj zgradil ogromna avtomatična dvigala, ki ne bi iz svojih močnih klešč več izpustila izstrelka, če bi se jim le posrečilo zgrabiti ga. Prav tako je poskrbel tudi za potapljaške aparate z odpornim in nepremočljivim plaščem, v katerem bi potapljači neovirano raziskovali morsko dno. Vrh tega je na Susquehanno vkrcal zelo iznajdljivo izdelane aparate s stisnjenim zrakom. To so bile prave sobice z okenci. Kadar so nekatere predelke v njih napolnili z vodo, so jih lahko spuščali v velike globine. V San Francisco so že imeli take aparate, ker so jih uporabljali za gradnjo podmorskega jezca. To je bila velika sreča, ker za izdelavo ni bilo več časa.

(Dalje prihodnjič)

Gostinski obrati, gospodinje, pozor!

Že sedaj si po ugodnih cenah nabavite manjkajočo opremo

v trgovini s preprogami
RADLMAYER
VILLACH

Velika zaloga žimnic, zaves, talnih oblog in raznih drugih vrst blaga za opremo sob

Plačilne olajšave!

Izposojene hlače

(Dalje s 7. strani)

tiste čudne dolge nogavice, ki jih je do- slej nosil k dokolenkam, volnene, ki izgle- dajo kakor kake hripave babice, se ne bodo videle! Od kolkov do klečnjev bo samo ena črta, ena barva, ki dela čisto drug vtis na okolico! — — —

Pa je bilo sklenjeno: prihodnjo nedeljo bo šel Drejc z Rokijevimi dolgimi hlača- mi v cerkev!

Zdaj pa: Kako napraviti, da bo ta stvar tudi doma šla? — Pa je spet bil Roki s

ISČE TE SREČA...

Današnji številki je priložena reklama oziroma naročilnica loterije MIHALOVITS, Dunaj I., Wipplingerstrasse 21 („An der hohen Brücke“). — Ne zamudite ugodne prilike in se je poslužite!

svojim, jako otročjim predlogom pri roki: »Kar do nas dol pridi zjutraj, pa se pre- oblečeš, pa bo! Saj moja mama že ve in oče, če bo doma, te itak ne bo videl.«

Tega si Drejc ni upal storiti. Nedelja je prišla — in moral je spet še koj s tisti- mi ženskimi volnenimi nogavicami na dan.

ŠPORTNI KOTIČEK

V PLANICI je postavil Recknagel nov rekord s 127 m

Minulo nedeljo je na planiški skakalni- ci, ki je zaslovela že leta 1934, ko je Norve- žan Birger Ruud splaval 92 m daleč po zrak, olimpijski prvak Nemec Helmut RECKNAGEL postavil nov rekord na tej skakalnici s skokom, odnosno poletom 127 m. Že takoj prvi dan poletov je zbolj- šal isti skakalec stari rekord za pol metra s poletom 124,5 m. Prav dobro se je držal tudi Slovenec Marijan Pečar, ki je poletel 115 m. Končni rezultati so:

1. Recknagel (Vzh. Nemčija) 462,6 točk; 2. Larsen (Norveška) 395,4 t.; 3. Vitikainen (Finska) 394,6 t.; 4. Schwamm (Vzh. Nem.) 382,0 t.; 5. Kotlarek (Amerika) 380,7 t.; 6. Bolkart (Zap. Nem.) 376,2 točk; 7. Lind- qvist (Švedska) 375,2 t.; 8. Pečar (Jugosla- vija) 373,9 t. Najboljši Avstrijec Müller je zasedel 15. mesto. Leodolter pa je pristal na 25. mestu.

Na planiški skakalnici je bil v zgodovi- ni smučarskega športa postavljen prvi sve- totni rekord nad 100 m leta 1936, ko je Avstrijec Bradl splaval 101 m daleč. Ta re- kord je podrl Nemec Gering leta 1941 z znamko 118 m in ga leta 1948 Švitar Tschannen zboljšal še za 2 metra (120 m). Ko so zgradili potem tudi v Oberstdorfu še večjo skakalnico, je bil postavljen najprej s 124 in pozneje s 127 m nov sve- totni rekord. Naravnost fantastičen sve- totni rekord v smučskih poletih pa je po- stavil na tej skakalnici leta 1951 Finec Tauno Luitro s poletom 139 m.

Na planiški skakalnici so bili že pri zadnjih smučskih poletih 1. 1957 doseženi izredno lepi uspehi. 107 poletov je bilo nad 100 m in od teh jih je imel sam Reck- nagel enajst. Če pogledamo nekoliko v zgodovino smučskih skokov, vidimo, da je leta 1900 skočil Norvežan Tandberg 35,5 m.; ko je leta 1931 skočil njegov rojak Sigmund Ruud 81 m daleč v Davosu, se je čutil ves svet. Torej več kot za 100 m smo napredovali v 50 letih v tej lepi

Med potjo pa je začel Drejc materi sa- njati o dolgih hlačah. Čisto previdno. In potem vsak dan. Posebno priden je posta- jal, delal usluge, kjerkoli bi ne bilo pri- čakovati. Končno je omenil sosedovega Rokija, čes, kako sta si dobra postala in tako naprej... in tako naprej, pa je prišel Roki k hiši in sam ponudil hlače.

Globačnikovi so morda to pot prvič ob- čutili nekaj podobnega kakor užaljenost, kajti sami si nikdar niso kaj izposojevali. Kaj naj to pomeni? Obenem pa jim je bilo spet nerodno, da bi z morebitno od- klonitvijo te ponudbe užalili soseda. Kaj torej storiti? Končno so ostale hlače pri hiši, Drejca pa je ponos nosil kar po pr- stih.

V nobeni noči se ni tolikokrat prebujal kot takrat. Komaj je čakal svita. Srce mu je tolklo in prsi so se mu širile, ko je po- časi lezel v hlače, v prve dolge hlače!

Mati je šla z njim. Venomer se je po- gledoval, enkrat od spredaj, pa spet od strani, in še od zadaj je skušal.

Tako, čisto v samega sebe zaverovan, je prišel Stoparjevemu psu na gorici prebli- zu... in šavs, šavs! O nesreča: leva hla- čica je bila precepljena od kolena dol, koleno pa je krvavelo. Materi in sinu so se vlile bridke solze...

in težki športni panogi. To so bajni uspe- hi, katerih niti največji optimisti niso pri- čakovali.

Zmaga jugoslovanskih telovadkinj

V Gradcu je bil telovadni dvoboj med jugoslovanskimi in avstrijskimi telovadki- njami, katerega so izvajale Jugoslovanke v svojo korist v razmerju 185,80 : 181,65 točk. Telovadkinje iz Jugoslavije so bile na treh orodjih v premoči, edino v skoku čez konja so Avstrijke zasedle prvo mesto. Tudi med posameznicami sta zasedli Ju- goslovanki M. Bilić in T. Kociš prvo in drugo mesto, medtem ko je Avstrijka F. Hirschall zasedla tretje mesto. Tekmo- vanje je obsegalo poljubne vaje na dvo- višinski bradlji, gredi, skoku čez konja in v talni telovadbi.

Zopet nov svetovni rekord v krogli

Neverjetne uspehe dosega ameriški atleti v suvanju krogel. V zadnji številki našega lista smo poročali o novem svetov- nem rekordu, ki ga je postavil Amerika- nec Dallas Long z znamko 19,38 m; a že prihaja iz Amerike poročilo, da je zadnje soboto na lahkoatletskem tekmovanju v Stanfordu v Kaliforniji atlet Bill Nieder z znamko 19,45 m zrušil omenjeni rekord in postavil novega.

Izredne uspehe dosega današnji atleti sveta, da se nehotе sprašujemo: »Športniki, kje so vaše meje?«

Ivo Kermavner

MALI OGLASI

Za Veliko noč že sedaj posebno ugodno izberite in rezervirajte obleke za dečke pri Sattler, Klag- enfurt am Heuplatz.

Teddy-srajce, Texas-hlače ugodno pri SATTLER, Klagenfurt am Heuplatz.

Radio aparati

Šivalni stroji

Kolesa

V VELIKI IZBIRI

Radiohaus

KERN

Klagenfurt, Burggasse

Ugodna plačila na obroke

Koroški velesejem 1960 bo od 11. do 21. avgusta

Velesejmsko in olupševalno društvo v Celovcu je na svoji nedavni seji sklenilo, da bo letošnji Koroški velesejem s pridruženim Avstrijskim les- nim sejmom od 11. do 21. avgusta 1960.

Minuli teden je imelo Velesejmsko in olupševalno društvo svoj redni letni občni zbor, na katerem je predsednik g. Novak na temelju števil podal poročilo o uspešnem delu v minuli poslovni dobi. Dejal je nadalje, da se Koroški velesejem čimdalje bolj razvija v strokovni lesni velesejem in je za- radi tega bil ustvarjen poseben lesni posvetovalni odbor, ki ga tvorijo najboljši avstrijski strokov- njaki. Med drugim bo na letošnjem velesejmu tudi posebna lovska razstava.

Prva sezona novozgrajene Velesejmske dvorane, ki je pozimi služila kot umetno drsališče, je zelo

ugodno potekla. Izkazalo se je, da imata hokejski šport in drsanje mnogo prijateljev tako v mestu kot tudi po širši okolici. V času od 22. novembra 1959 pa do 8. marca 1960 je bilo na umetnem drsališču 26 mednarodnih in domačih hokejskih tekem, katere je obiskalo 71.000 gledalcev. Pri 26 gostovanjih Dunajske revije na ledu so našli 50.000 obiskovalcev. Umetno drsališče je imelo skupno 38.000 drsalcev in 6.500 gledalcev. Skupno je torej novo mestno dvorano na raznih priredi- tavah obiskalo 167.000 oseb.

GLEDALIŠČE V CELOVCU

MESTNO GLEDALIŠČE:

Petek, 1. 4. ob 20.15 uri: Der Meisterboxer, ko- medija (ponovno gostovanje Georga Bucherja). Sobota, 2. 4. ob 20.15 uri: Tiefland, opera. — Ne- delja, 3. 4. ob 15.00 uri: Die ungarische Hochzeit, opereta. — Poned., 4. in torek, 5. 4. ob 20. 15 uri: Gostovanje „Berliner Schaubühne“ (Mathias Wiemann, Heideleinde Weis) z „General Quixotte“, komedija. — Sreda, 6. 4. ob 20.15 uri: Die ungari- sche Hochzeit, opereta. — Četrtek, 7. 4. ob 20.15 uri: Die ungarische Hochzeit, opereta. — Petek, 8. 4. ob 20.15 uri: Lucia di Lammermoor, opera (premiera). — Sobota, 9. 4. ob 20. 15 uri: Die unga- rische Hochzeit, opereta. — Nedelja, 10. 4. ob 15.00 uri: Lucia di Lammermoor, opera.

KONCERTNI DOM:

Sobota, 2., nedelja 3., sobota 9. in nedelja 10. 4.: Die erste Frau Selby, komedija. — Začetek vselej ob 19.30 uri.

NOVA GLEDALIŠKA PREMIERA:

Angleška družinska komedija v Celovcu

Prihodnjo soboto bo celovsko gledališče v Kon- certnem domu predstavilo moderno komedijo an- gleškega dramatika St. John Ervina „Prva gospa Selby“, ki v šaljivem tonu prikazuje križe in te- žave zakonskega moža in očeta. St. John Ervin je gledališki strokovnjak — on je znan tudi kot gle- dališki kritik — zato je svojo zgodbo znal zabe- liti v dialogih s številnimi duhovitimi domisli- cami, pa tudi s presenetljivimi zapletljaji.

Celovsko predstavo je pripravil režiser Viktor Martis, v glavnih vlogah pa nastopajo Herta Fau- land, Trude Heinzel, Edith Theimer, Otto Frei- tag, Lutz Haberkorn, Raimund Kuchar in Willy Pokorny.

SLOVENSKE ODDAJE V RADIU

PONEDELJEK, 4. 4.: 14.00 Poročila, objave. Pregled sporeda. — Medigra. — Bolje je paziti, kot zdraviti se. 17.55 Pomenek z ženo. — TOREK, 5. 4.: 14.00 Poročila, objave. — Nekaj minut na- ravoslovja: Stananek zemlje. — SREDA, 6. 4.: 14.00 Poročila, objave. Domači vrt. — Kar želite, za- igramo. — ČETRTEK, 7. 4.: 14.00 Poročila, ob- jave. — Iz popotne torbe: Pri tujih narodih v gosteh: Jugoslavija. — PETEK, 8. 4.: 14.00 Poročila, objave. — Kogar zanima. — SOBOTA, 9. 4.: 9.00 Od pesmi do pesmi — od srca do srca. — NEDE- LJA, 10. 4.: 7.30 Duhovni nagovor. — S pesmijo in glasbo pozdravljamo in voščimo.

Štedilnike, peči kmetijske potrebščine

ugodno in na obroke pri

HANS WERNIG

KLAGENFURT, Paulitschgasse (Prosenhof)

„Ali že veste?

Najbolje kupite pri

LODRON-u

Zato si nabavite zaves, preproge, žimnice in odeje le v strokovni trgovini

Lodron

VILLACH, Lederergasse 12

MÖBELHAUS
STADLER
KLAGENFURT
THEATERGASSE 4, Tel. 50-24

Fremdenzimmer
preiswerter

nicht nur sondern auch MODERNER und INDIVIDUELLER als bisher

Wir besitzen größte Erfahrung im Einrichten und Gestalten kompletter Pensionen Pläne und Gestaltung bei Abschluß kostenlos Besichtigung und Beratung jederzeit unver- bindlich Zustellung frei Haus durch eigene Möbelauf- steller. Weitgehendste Zahlungserleichterung

